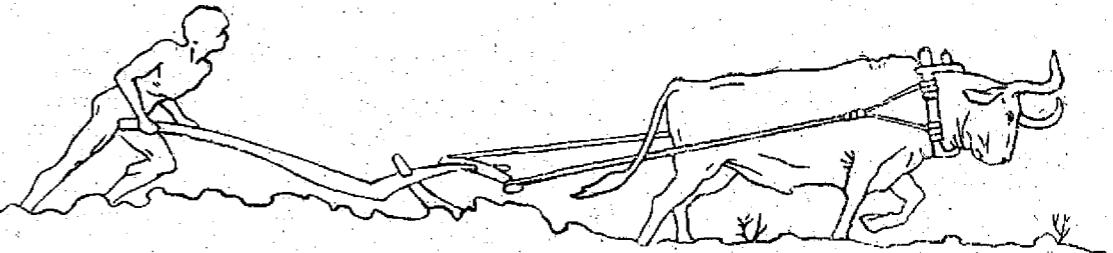


Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΕΚΠΕΙΤΕ ΘΑΛΕΙΑΣ ΦΛΩΡΑ-ΚΑΡΑΒΙΑ



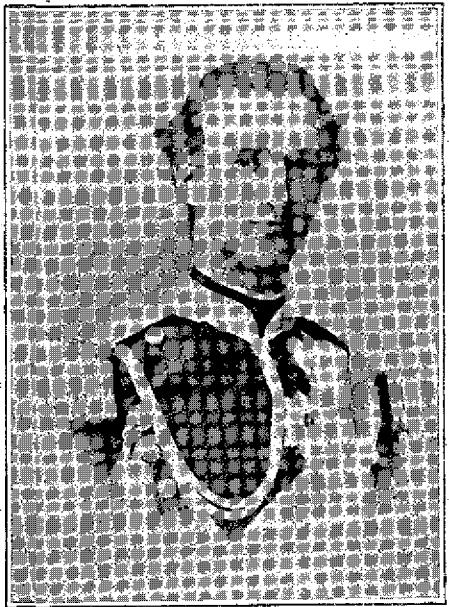
ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΔΑ

ΕΤΟΣ ΙΓ' 15-31
ΜΑΡΤΙΟΥ 1913

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ο ταν δ κριτικός ιστορικός και δχι δ ἀπλοῦς χρονογράφος μελετήσῃ τὴν νεωτέραν Ιστορίαν τῆς Ἑλλάδος θὰ δοθῇ δ πραγματικὸς χαρακτηρισμὸς τῆς Βασιλείας Γεωργίου τοῦ Α'. Πρέπει νὰ μελετηθοῦν ἐπὶ γενικοῦ διαγράμματος καὶ ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ τὰ γεγονότα ποὺ ἔξετυλίχθησαν ἐντὸς τῶν πενήντα ἑτῶν, ἀπὸ τῆς ἡμέρας ποὺ δ ἀτύχος ἥλιος ἔδιδε τὸ βάπτισμα τοῦ Ἀθηναίου εἰς τὸν πρόγκηπα τὸν κατερχόμενον ἀπὸ τὸν βορρᾶ μέχρι τῆς ἡμέρας ποὺ δ βασιλεὺς Γεώργιος πίπτων νεκρὸς ἀπὸ πλῆγμα τραγικῆς ἐμαρμένης εὑρισκεν διειρευτὸν σάββανον μέσα εἰς Ἑλληνικάς δάφνας. Ο χρόνος διαρρέων θὰ δώσῃ τὴν ἀπόστασιν καὶ θὰ δέσῃ εἰς τὴν προοπτικὴν γονιάν τοῦ γενικοῦ διαγράμματος, ἀπαθεῖς καὶ ἀνεπηρεάστους κριτάς. Τὰ χρονογραφικὰ γεγονότα ἀποτελοῦν τὸ ὑλικὸν τῆς ἐπεξεργασίας. Τὸ περισσότερον ποὺ ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ σημερον είνε νὰ ταξινομηθοῦν εἰς γενικὴν ἀλληλουχίαν ή νὰ δοθοῦν ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν ιστορικῆς ἐπικυρωσεως κεφαλαιώδεις χαρακτηρισμοί. Συμβαίνει συνήθως διαν ἀποθητήσαιε. Ήγεμών νὰ τοῦ ἀπονέμεται διὰ κοινῆς ἀναγνωρίσεως τὸ ἐπίδετον τὸ συνοπτικῶς χαρακτηρίζον τὴν βασιλείαν του. Τοιοῦτον ἐπίδετον διὰ τὸν Βασιλέα Γεωργίου, ως ἡγεμόνα, δὲν ἀνεγνωρίσθη. Ως ἄτομον τοῦ ἀπενεμήθη ή ἴδιοτης τοῦ ἀμνησικάκου, ἀποτελοῦσα ἀληθῆ βασιλικὴν ἀφετήν.

Αἱ πρῶται σκιαγραφίαι τοῦ Βασιλέως τοῦ ἀπέδιδον τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ συνταγματικοῦ ή δημοκράτου. 'Άλλο' οἱ χαρακτηρισμοὶ οὗτοι, οἱ ἄλλως καθ' ἐαυτοὺς ἀσυμβίβαστοι, ἀπενέμοντο μακρὰν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐννοίας των. 'Υπεδηλοῦτο διὰ τούτων ἀφ' ἐνὸς ή ἔρασμία ἀπλότης καὶ ἀφέλεια τῆς διάτης τοῦ βασιλέως Γεωργίου καὶ ἀφ' ἐτέρου ή ὑποχωρητικότης



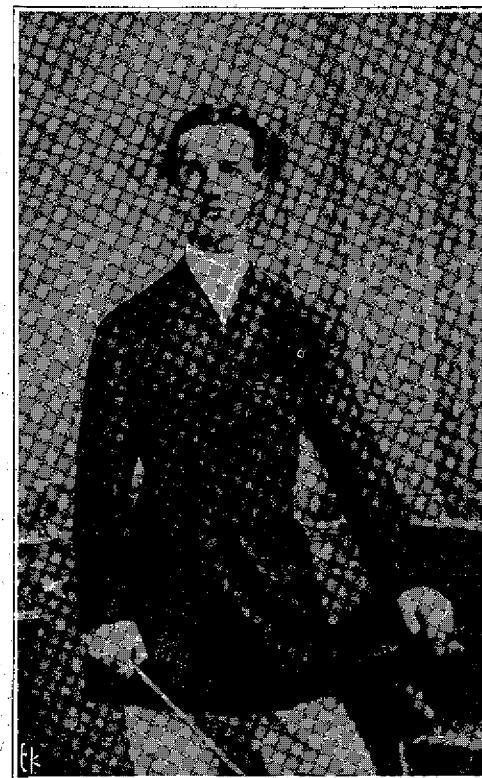
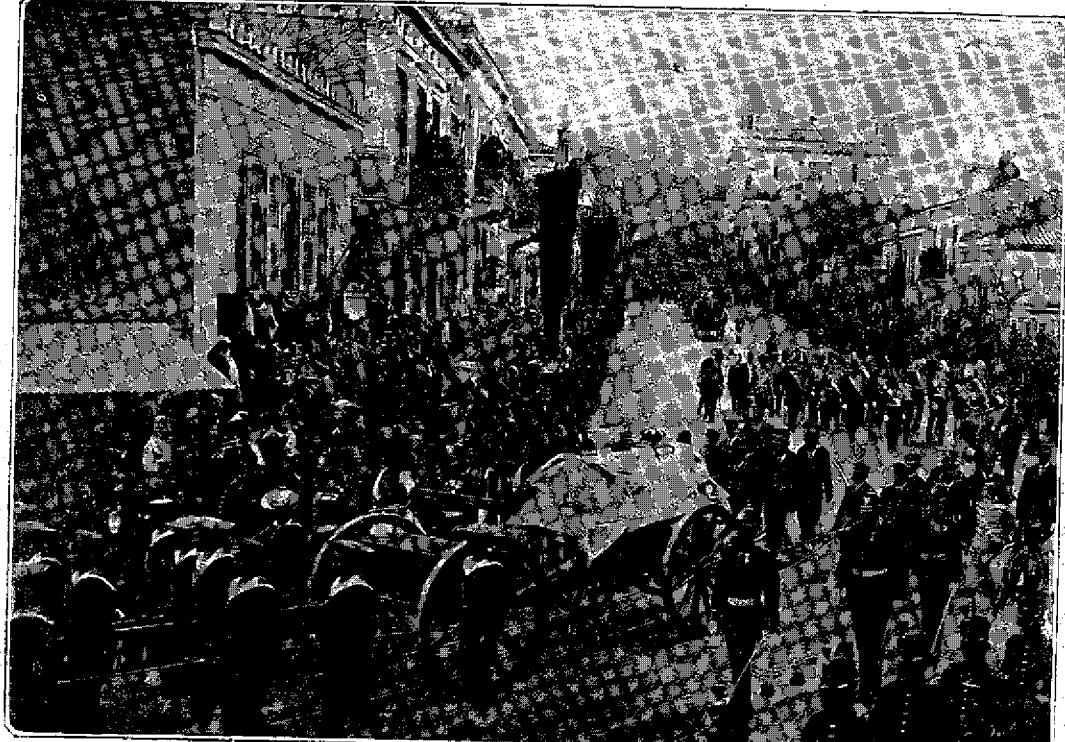
Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΟΤΑΝ ΉΛΘΕ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΣΑ

η ένεργος άνάμειξις του εἰς τὴν Πολιτείαν, θὰ εἴχε πάντως περιορισμούς τοὺς δποίους ἐπιβάλλει τὸ Πολιτεύμα δταν δὲν ὑπαγορεύει ἡ φρόνησις.

“Η διαιρόφωσις τοῦ συνταγματικοῦ Πολιτεύματος κατὰ τὰ τελευταῖα ίδιας ἔτη καρουσιάζει εἰς πληρεστέραν ἀρμονίαν τοὺς παράγοντας τῆς Πολιτείας. Όταν διὰ τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ἀνεγνωρίσθη ἡ βασιλική ἔξουσία ὅχι μόνον διὰ τοῦ ὣριον γράμματος τοῦ γένου Πολιτεύματος ἀλλὰ ἔτι περισσότερον διὰ τῆς δυσπιστίας τοῦ λαοῦ. Η πάλη ἔχηκολούθησεν ἐπὶ σειράν ἐτῶν δλονὲν χαλαρούμενη ὅμως, μεταξὺ Λαοῦ ἐκ δυσπιστίας πιέζοντος καὶ Βασιλείας ἀμυνομένης ἢ καὶ προσταθμούσης διὰ προσελκύσεως ὑλικῆς δυνάμεως νὰ διατηρήσῃ δικαιώματα. Η πάροδος τοῦ χρόνου ἔθεσε τέρμα εἰς τὴν πάλην αὐτῆν. Ο Βασιλεὺς ὅργανον μετὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Βουλῆς τῆς λαϊκῆς θελήσεως ἀπεξεδύνη δικαιωμάτων καὶ ἀπέμεινεν εἰς τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα τῆς κλίμακος ἐκτελεστῆς τῆς θελήσεως τοῦ λαοῦ. Αἱ ἀναγνωρισθεῖσαι προνομίαι τοῦ στέμματος δὲν ἀποτελοῦν δικαιώματα τοῦ Βασιλέως διὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς θελήσεως τοῦ, ἀλλὰ μέσα πρὸς καταστολὴν ὑπερβασίων τῆς Κυβερνήσεως ἢ τῆς Βουλῆς, τὰ δποία λαμβάνονται ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ἀνταποκρίνονται εἰς τὸ κοινὸν αἰσθήμα, καὶ ὑπὸ τὴν

αἰρεσιν τῆς ἐκκλήσεως πρὸς τὸν Λαὸν ὅπως ἐπιβάλλῃ τὸ θέλημά του. Ἀπομένει ἐπομένως εἰς τὸν Βασιλέα τυπικῶς ἡ δύναμις ὅπως ἀποσθήσῃ τὸ ἔκρυθμον καὶ ἐξασφαλίσῃ κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ πολιτεύματος, ἀλλ᾽ οὐσιαστικῶς ἡ ἐπίδρασις τῆς ἀτομικότητος τοῦ ἐκ τῆς ίδιας ὑπεροχῆς καὶ τοῦ γοήτρου τοῦ ἀντλουμένου ἐκ τῆς λάμψεως τοῦ Στέμματος. Η ἡδικὴ ἐπίδρασις αὐτὴ τοῦ Βασιλέως πρέπει νὰ δοκηται διὰ τὸ κοινὸν ὄφελος καὶ κατὰ τρόπον πείθοντα περὶ τῆς ἀγνότητος τῆς προσθέσεως. Δυσχερής ἐπομένως ἀποβάνει ἡ ἔντονος πλοκῆσις τῆς βασιλικῆς ἐπιρροῆς εἰς κράτος δημαγωγούμενον, καὶ ὑπὸ τοῦ φόβου τούτου ἐφαίνετο διαρκῶς πατεχόμενος ὁ βασιλεὺς Γεώργιος.

Οὕτω ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς τοῦ νέου Κράτους δὲν ἔμφανται ὡς δρῶσα δύναμις ἡ Βασιλεία. Ο ἄγων διεξάγεται μεταξὺ τῶν συμπαγῶν ὅμιδων τοῦ λαοῦ, αἱ δποῖαι ἀξιοῦν μεγαλνιέρας ὑπηρεσίας καὶ παροχῆς παρὰ τοῦ Κράτους καὶ τῆς ὑπευθύνου ἀρχῆς ἐπιζητούσης, ἐν τῷ μετρῳ τῶν ὑλικῶν δυνάμεων τοῦ Κράτους, τὴν παροχὴν ἀναλόγων πρὸς δλους ὑπη-

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗΝ ΤΩΝ ΓΑΜΩΝ ΤΟΥ

Η ΚΗΔΕΙΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ρεσιῶν καὶ τὴν ἐξασφάλισιν ποτὰ γενικὸν μέτρον καλλιτέρων συνθηκῶν εὑνῶις. Τὸ νέον Κράτος ἔξελισσεται ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν συντηπισμένων ὅμιδων τοῦ λαοῦ. Αἱ λαϊκαὶ τάξεις ἐπεβλήθησαν ὅχι μάνον εἰς τὰς χώρας τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας ἀλλ᾽ ἀκόμη εἰς χώρας περιωρισμένων δικαιώματος τῆς ψήφου, δπως εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Εφ’ ὅσον προχωροῦμεν ἐπὶ τοσοῦτον ἡ δύναμις τοῦ ὀριθμοῦ ἐπιβάλλεται εἰς τὰς κοινωνικὰς καὶ πολιτικὰς διαμάχας. Πρό τινων αἰώνων τὸ κέντρον τῆς βιωτήτος ενδισκετό εἰς τὸ ποιὸν καὶ ὅχι τὸν ὀριθμὸν καὶ ἀπομένει περιφραγῆς ἀπόδειξις τούτου ἡ ὑπεροχὴ εναριθμῶν. Ελλήνων ἀπέναντι μυριάδων Περσῶν. Σήμερον τὴν ἐπιβολὴν ἀσκεῖ ὁ ὀριθμός. Εξήγησιν τοῦ φαινομένου δίδει ἀφ’ ἐνδὸς ἡ προτούσα ἀφομοίωσις, καὶ συνεπῶς τὸ ἰσοδύναμον τῶν ἀτόμων, καὶ ἀφ’ ἐτέρου ἡ μεθοδικὴ δργάνωσις τοῦ συντεταρισμοῦ των. Τὸ Κράτος ἐπεκτείνει τὴν δικαιοδοσίαν του καὶ ενδιγνεῖ τὰ δρια τῆς ἀποστολῆς του, ἐν τῆς ὁμήσεως τῆς διδομένης ἐκ τῶν κατωθεν, χωρὶς τοῦτο νὰ προσθέτη μείζονα βαρύτητα εἰς τὴν δοκησιν τῶν νομίμων ἔξουσιῶν.

Οιαδήποτε βασιλικὴ πρωτοβουλία πέραν τῶν

τεθειμένων δρίων ἡτο ἀποκεκλεισμένη. Πειραματικὴν ἀπόδειξιν τούτου είχεν ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ἐκ τῆς ἀδυναμίας εἰς τὴν ὅποιαν εὐρίσκοντο κρατατοὶ ἡγεμόνες, μετὰ τῶν δποίων εἶχε δεσμὸν στεγνῆς συγγενείας, δπως εἰς ὥρας ἀπεγνωσμένων προσπαθειῶν παράσχωι τὴν συνδρομήν, τὴν δποίαν ὑπηγόρευε τὸ ἀτομικὸν φύλτρον.

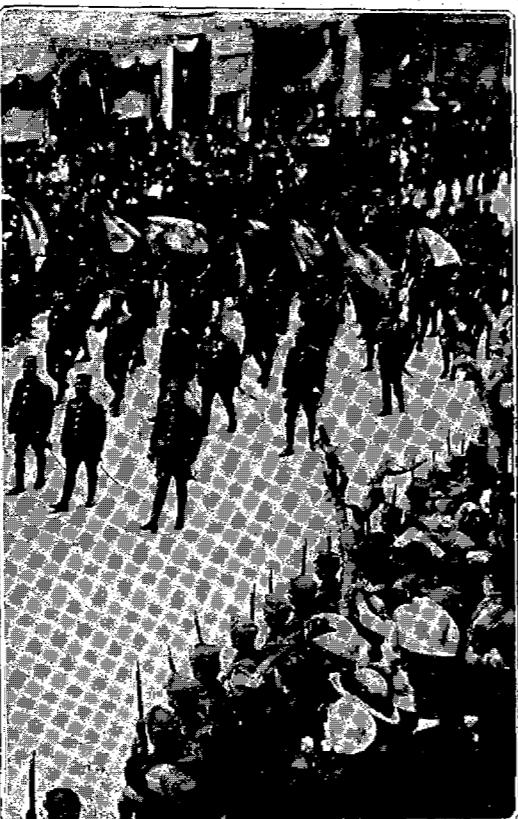
“Υπὸ τὰς εἰδικὰς αὐτὰς περιστάσεις καὶ συνθήκας καὶ ἐντὸς τοιαύτης γενικῆς ἀτμοσφαίρας δηλήθευεν ἡ Βασιλεία Γεώργιου τοῦ Α’. Τοῦτο ἐνέπιενε τὴν φειδὼ εἰς τὴν ἀσκησιν τῶν βασιλικῶν προνομιῶν μέχρι τοιούτου σημείου, ὥστε ἡ ἴσχυρὰ εἰς τὴν Βουλὴν Κυβέρνησης νὰ μὴ ἔχῃ φραγμὸν εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς καὶ εἰς ἔκεινας ἀκόμη, τὰς δποίας ἀπέστερεγεν ἡ συνεδρησις τοῦ ἀπολύτως δριθοῦ καὶ δικαίου. Συνέβη ἐν τούτοις εἰς σπανίας περιστάσεις νὰ ἔξελθῃ ὁ βασιλεὺς τῆς ἐπιφυλακτικότητος του. Οὕτω πρὸ εἰκοσιν ἐτῶν ἀπέπεμψε Κυβέρνησην διαδέτουσαν τὴν πλειονψηφίαν τῆς Βουλῆς ἀλλ’ ὅταν ἐκάλεσσεν ἐκείνους, εἰς τὰς δποδεῖξεις τῶν δποίων προσοχωρήσας ἔφερε τὴν κυβερνητικὴν κρίσιν, προσέκρουσεν εἰς ἀρνησιν. Μετεμελήθη ἡ τῶν διστέρων καὶ ουνέβη τοῦτο δσάκις ἦθελησε νὰ

δράση ἀντιμέτωπος τοῦ ισχύοντος κόμματος. Ἡ προτοβουλία αὐτὴ ἀπῆτε τὸν Ἡγεμόνα μεγαλοφυῖ πολιτικὸν ἄνδρα, ἀλλ' εἰς τὸ βάθος τῆς συνειδήσεως τοῦ Βασιλέως ἀπέμενεν ἡ πεποίθησις διὰ καὶ τοιοῦτος Ἡγεμόνων θὰ ἀπετύχῃ τῷ τῆς εὐκόλου διαβολῆς. Καὶ ὀνέμενεν ἐκ τῶν κάτω διὰ τὴν ἔθεωρει ἀδύνατον νὰ προέλθῃ ἐκ τῶν ἀνώ. Τὸ ἀποτέλεσμα ἐν τούτοις εἶναι ὅτι ἐβασίλευσεν ἐπὶ πενήντα ἑταῖρον περιπλοκῶν καὶ ἐσωτερικῶν συρράξεων, καίτοι τὰ κομματικὰ πάθη εἰς τίνας περιόδους εἶχον φθάσει εἰς σημεῖον ἀπειλητικὸν διὰ τὴν ἐσωτερικὴν τάξιν. Καὶ ἐνῷ ἐπὶ τῆς βραχυτέρας Βασιλείας τοῦ Ὀθωνος ἐξαρράγησαν περὶ τὰς δέκα πέντε αἰματηραὶ ἐπαναστάσεις, ἐπὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Γεωργίου μία ἐπανάστασις, ἵκανη νὰ ἀνατρέψῃ τὴν πλέον βαθύρριζον δυναστείαν, μόλις ἐκραγεῖσα, κατεστάλη μὲ τὸν ἥπιτερον τρόπον, ὡς πανήγυρις, χάρις εἰς τὸ ἄκανον, τὸ διαλλακτικόν, τὸ πολιτικὸν πνεῦμα τοῦ βασιλέως Γεωργίου, · σιγήσαντος πρὸ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος καὶ αὐτὸ τὸ πατρικὸν φίλιόν. — Καὶ τέλος ἐπέζησε τοῦ μεγαλείον τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ δοποῖον ἐτίστευε. — Εἰχε σχηματίσει ἐδραιωθέντας πεποιθήσεις περὶ τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ λαοῦ του. Κατὰ τὸ ἔτος 1896, δύο ἡμέρας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, μετέβη ἐν συνοδείᾳ ὑψηλῶν ξένων εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ ἐπισκευαζομένου Σταδίου. Εἰς τὴν ἐκδηλωθείσαν ἀπογίαν τῶν ξένων, ἐὰν εἰς τὸ ὑπόρχον χάος ἐντὸς τοῦ Σταδίου θὰ ἐπῆρχετο ἐντὸς δύο ἡμερῶν τακτοποίησις διὰ τὴν κανονικὴν ἔναρξιν τῶν ἀγώνων, ὁ Βασιλεὺς παρετήρησεν ἀποφθεγματικῶς:

— Χαρακτηριστικὸν τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς εἶναι νὰ κάμη θαύματα τὴν τελευταίαν ὥραν.

Τὸ θοῦμα ἔγεινε. Ἡ Ἑλληνικὴ παράδοσις ἀνέζησε καὶ ὁ Βασιλεὺς διῆλθε τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς ζωῆς του εἰς πράγματικότητα ὅμοιαζουσαν περισσότερον πρὸς δραματισμόν. Ἐθνησκε μὲ τὴν συναίσθησιν τῆς συμπληρώσεως τοῦ ἔργου ἐπάνω εἰς δάφνας ποὺ ἔδρεψε τὸ στιβαρὸ κέρι ἐνδόξου Υἱοῦ, εἰς εὐθανασίαν ποὺ θὰ ἐξήλευθον οἱ δύκαιοι πατριάρχαι τοῦ παλαιοῦ καλοῦ καιροῦ τῶν εὐγενῶν παραδόσεων καὶ τῶν ἱπποτικῶν θρύλων.

Ἐγογόν τοῦ συγχρόνου χρονογράφου εἶναι νὰ συλλέεῃ δλα τὰ χαρακτηριστικὰ γεγονότα καὶ ἐπεισόδια τῆς ζωῆς τοῦ βασιλέως Γεωργίου δλα τὰ μικρὰ πράγματα, τὰ δοποῖα ὡς ὑλικὸν εἶναι δυνατὸν κατὰ τὴν σύγκρισιν, τὴν κατάταξιν, τὴν στάδιμισιν, νὰ λάβουν τὰς διαστάσεις τεκμηρίων καὶ νὰ δώσουν τὴν λύσιν. ἀποριῶν. Ἡ ψυχογραφία τοῦ ἀτόμου ἀποβαίνει πολὺ



Αἱ σημαῖαι τῶν συντεγμάτων εἰς τὴν κήδειαν τοῦ Βασιλέως
Φωτογρ. Ε. Ζανθοπούλου

δυσκολωτέρα τῆς βιογραφίας τοῦ Ἡγεμόνος. Ὁχι τόσον διότι τὸ ἀτομὸν εὑρίσκεται μακρότερον τῆς ἐρεύνης καὶ τῆς δημοσιότητος, ἀλλὰ διότι εἶχεν ἀριτότητα ὑπερτέραν τῆς κοινῆς ἀντιλήψεως.

Οἱ ἐξωτερικὸι τύποι παρουσίαζε τὴν πλαστικότητα συνδυασμένην πρὸς ἐράσμιαν ἀπλότητα. Εἰς οὐδεμίαν στιγμὴν τῆς ζωῆς του ἐπῆρε τὴν πρὸ τοῦ φακοῦ τῆς φωτογραφικῆς μηχανῆς ψευδῆ καὶ συνέσφιγμένην στάσιν, ἀλλὰ καὶ οὐδέποτε παρουσίασε τὴν χαλαρότητα τοῦ ἀτημέλητου. Εἶχε ἐμφυτὸν τὴν συναίσθησιν τοῦ προσήκοντος μέτρου. Εἰς τοῦτο ὑπεβοήθει καὶ ἡ λιγυρότης τοῦ παραστήματος καὶ ἡ ἀνηθυμία τῆς σωματικῆς διαπλάσεως. Ἐπὶ τοῦ ἵππου του, κατὰ τὴν στρατιωτικὴν παρέλασιν τῆς 25^{ης} Μαρτίου τοῦ περασμένου ἔτους, ἀνεγνωρίσθη ἀνυπέρβλητος ἵππευς, μοδέλον πολύτιμον διὰ τοὺς ἀνδριαντοποιούς, δοσοὶ διψώντες τὴν ὑπερτέραν ἐμπνεύσιν θὰ ἀνεύρισκον τὸν τύπον τῆς ἀληθοῦς γραμμῆς τῆς ζωῆς.

Ἐσωτερικὴ ἀκτινοβολία τοῦ ἥθους συνεπλή-

ρωνε τὴν ἀρρότητα τοῦ παραστήματος. Καμία ἔξωτερη ἐκδήλωσις δὲν ἐμπρούει τὴν κυριαρχίαν τοῦ πάθους. Οἱ γλυκοὶ ὄφθαλμοὶ κατόπιν τὴν γαλήνην καὶ τὴν φιλοσόφιην ἐνατέντισιν, καὶ εἰς ἐλαφρῶς ἰσχυροτέραν λάμψιν τὴν φιλοπάγμονα διάθεσιν καὶ τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς. Ἐν μέσῳ τῶν πόλων τούτων τῆς ὑπερτέρους πνευματικῆς οὐσίας καὶ τῆς καθημερινῆς καὶ εὐκόλου τέρψιμως τῆς ζωῆς ἡρμόνισε τὸν βίον τοῦ διασπορείου Γεωργίου. Ἡ αἰσθητικὴ του, ἐκλεπτυσμένη, ὑποκειμενικὴ ἐξ ἐνδιαθέτου δοτῆς πρὸ τὸ ὕδραιον ἐν διαφορῇ ἐκδηλώσει, συνεκράτει τὸν Ἡγεμόνα εἰς τὸ προσῆκον μέτρον, ὑπέρτερον τοῦ πάθους, τῶν ἀποτόμων μεταπτώσεων καὶ τῶν ζωηρῶν ἐξωτερικεύσεων. Υπῆρξε φύσις ἐκλεκτοῦ συγχωροῦσα τὸ κακόν, ἀναζητοῦσα μὲ διονυσιακὴν καὶ ἀπολλώνιον ψυχὴν τὸ εὐφρόσυνον καὶ τὸ ὕδραιον. Τὸν ὀνόμασαν ἐρασιτέχνην εἰς τὴν ἀσκησιν τῆς Βασιλικῆς ἔξουσίας ἡτο ἐρασιτέχνης εἰς πᾶσαν στιγμὴν τῆς ζωῆς του. Ἄλλος ἐρασιτέχνης, δχι βεβαίως μὲ τὴν τρέχουσαν παρεφθαρμένην ἔννοιαν τῆς λέξεως, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀληθῆ σημασίαν τοῦ προικισμέντος ὑπὸ τῆς φύσεως δι’ ὑπερτέρουν αἰσθητικῶν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ὕδραιον, ἐκδηλούμενου ἐντεῦθεν τῶν ὅρων τοῦ ἡδονισμοῦ ἢ τῆς ψαριοπαθείας.

Ἄλλος ἡ φύσις ἡ αἰσθητικὴ, ἐὰν περιώριζε τὴν διάθεσιν πρὸ τὴν ἔηραν μελέτην, δὲν ἀπέκλειε τὴν θετικὴν κρίσιν καὶ τὴν πρακτικὴν εὐδοκίμησιν. Οἱ βασιλεὺς Γεωργίος ἡτο διαδικτικός καὶ ἐπιστημονικός γαιοκτήμων τοῦ Βασιλείου του. Τὸ Τατόϊ θὰ παραμείνῃ ὡς ὑποδειγματική, μὲ διοικητικὴν ταξιν κατὰ τὰς τελευταίας ἐπιστημονικὰς ὑποδείξεις, ἐκμετάλλευσις τῆς γῆς.

Τοῦτο μαρτυρεῖ τὴν ἴσορροπίαν τῶν πνευματικῶν καὶ ψυχικῶν τοῦ δυνάμεων καὶ τὴν ἀκεραιότητα τῆς φύσεως μὲ τὴν δοποῖαν ἐποικίσθη ὁ Βασιλεὺς.

Ἡ τυφλὴ δύναμις τοῦ κακοῦ ἐκοιψε ἀποτόμως καὶ προώρως τὸ ἦμα τῆς ἐκλεκτῆς αὐτῆς ζωῆς, εἰς στιγμὴν προσδίδοντας μεγαλυτέραν τραγικότητα εἰς τὸ βίαιον καὶ παθητικὸν δρᾶμα ποὺ ἐξετυλίχθη μίαν στιγμὴν ἐαριγῆς δειλῆς εἰς ἓν δρόμον τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἡ βωβὴ νεκρικὴ πομπὴ τῆς μεταφορᾶς τοῦ Βασιλέως μὲ εὐάριθμον ἀκολουθιδίων βασιλοκαΐδων καὶ ὑπασπιστῶν τῶν δοποίων τὰ πρόσωπα ἡλοίωνε σπαρακτικὴ δύδητη ἀπὸ τὸ Νοσοκομεῖον εἰς

τὸ Ἀνάκτορον τὴν ὥραν τοῦ λυκόφωτος τῆς ἔπιστησης, ἔδιδε ἀναπαράστασιν βαγνερείου σκηνῆς πλήρους τραγικοῦ πάθους καὶ γραφικοῦ συμβολισμοῦ. Ὁ λαός ἐθερήητε τὸν Βασιλέα τον μὲ ἀληθῆ πόνον ἀλλὰ καὶ χωρὶς ἀνησυχίαν διὰ τὴν ἐπαύριον. Ὁπισθεν τοῦ βασιλικοῦ φερέτρου ἐβάδιζε συγκρατῶν τὴν ὁδύνην του, εὐσταλῆς καὶ ἐπιβλητικός, μὲ ἔκφρασιν καταλαμπομένης διὰ σεμνοῦ φωτὸς ὑπεροχῆς, ὡς τὴν ἐνεφύσησεν διάγησην τοῦ Ολυμπιονίκην του, διάγησην τοῦ Λαού Του.

Σ. ΔΟΒΕΡΔΟΣ



Ἡ σημαῖα τῶν 80^{ων} συντεγμάτων εἰς τὴν κήδειαν τοῦ Βασιλέως
Φωτογρ. Ε. Ζανθοπούλου

Ολγοί βασιλεῖς ἀνερχόμενοι τὸν ψρόνον ἔχαιρετι-
σθησαν ἀπὸ τὸν λαὸν τῶν δύος δὲ βασιλεὺς Γεώρ-
γιος. Οἱ ὥραιότεροι πόδοι καὶ αἱ σεμνότεραι ἐλπίδες
ἀπετέθησαν εἰς τὸν νεαρὸν ποικητα. Η ἀδομνικὴ λύρα
τοῦ Μαρκορά, χωρίσμενη εἰς τὸν ὑψηλὸν τόνον τῆς
ἔθνικῆς συγκινήσεως, ὑπέδωκε φανατισίας στροφάς,
ὅταν κατὰ τὸ 1864 δὲ Γεώργιος ἐπεσκέψθη τὴν Κέ-
κυραν. Δημοσιεύθησαν τὰς χαρακτηριστικώτερας:

Χαῖρε, ἄκριβε! Σὰν ἀγγελος
Πῶχει στὴ γῆ νὰ φέρῃ
Οσα δὲ Θεὸς τοῦ πρόσταξε
Μηνύματα μέρα
Ἐπάτησες τὰ μέρη
Ποῦ σ' ἔκραζαν θερμά.

Μὲ θάρρος ἀνοιχτόκαρδο
Στὴ δεύτερη πατρίδα
Καμμιάδε δέ φέρνεις δύναμι
Ἄλλόφυλον στρατοῦ
Εἶναι δική σου ἀσπίδα
Ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ.

Στὸν ἔρχομό σου ἀγρούνησε
Πᾶς ξάφνουν αὐτὴ ἀναβρύζει,
Καὶ γύρω, ἀπὸ ταῖς ὅμιορφαις
Τοῦ τόπου ἀκρογιαλιαῖς
Τὰ πάντα πλημμυρίζει
Μὲ ἀκράτηταις φωναίς!

Μὲ τέτοια δομὴ χαρούμενη
Στὴ μιὰ μεριά, στὴν ὅλη
Ἀθῶα πουλιὰ ποῦ μάργωσε
Τὸ δάκρυ τῆς νυχτὸς
Οταν ἡ ἀνύη προβάλλει
Υμνολογοῦν τὸ φῶς.

Νὰ ἴδῃ καθένας χαίρεται
Τὴν ἔθνικὴ τον ἴδεα,
Ποῦ σάρκα ἐπῆρε καὶ ἔκαμε
Εἰκόνα τῆς διγνῆ
Μίαν δψη τόσο νέα
Καὶ τόσο ἀγγελική.

Ο Μέγας, ποῦ κατέβαινε
Πολέμου ἀστροπελέμη
Στὰ βορεινά σου κύματα
Χτυπῶντας τὸν ἔχθρο,
Κρυφὰ σὲ παραστένει
Μὲ βλέμμα φλογερό¹.

¹ Χριστιανὸς Δ' βασιλεὺς τῆς Δανίας, περί-
φημος γιὰ τὰ γαυτικά του ἀνδραγαθήματα.

Σὰν τί χαρὰ τὸ πνεῦμα του
Μὲ μίας θὸ συνεπάρῃ
Τὴν ὁρα ποῦ, ξετρέχοντας
Τὰ τούρκικα πανιά,
Στὸν κάμπτο τοῦ Κανάρη
Θὰ δριμῆσῃς τολμηρά!

Οταν μακροὺς ἀντίλαλος
Πολέμου ὀλευθροφόρου
Ἄπὸ τὴ μαύρη Ἡπειρο
Καὶ Θεσσαλία χυθῆ
Στὴν ἄκη τοῦ Βοσπόρου
Στοῦ πόθου μας τὴ γῆ!

Ω! πότε, πότε, αὐξάνοντας
Τοῦ Ἀγαρηνοῦ τὸν τρόμο,
Θὲ νῦνγη ὀλόρθιο φάντασμα
Μὲ σκηπτρῷ καὶ σπαδῇ
Τὸ νέο του κληρονόμο
Νὰ προσκαλέσῃ ἐκεῖ!

Τόρα σιγάει. Στὸν ἵσιο σου,
Βασιλικὸ κλωνάοι,
Ἄσ ξαναγύρουν ἀφοβά
Ἡ Τέχναις, ποῦ ἀγαποῦν
Βαλμένο στὸ θηκάρι
Τὸ ξίφος νὰ θωροῦν.

Τὴν ὁρα ποῦ πρωτόσχις
Τὸ ὠραῖον νησιοῦ τὸ κύμα
Φωνὴ θὰ σοντε ἀντίμαχο
Συρμένη ἀπὸ τὸ γιαλό:
Στάσου! θὰ ἴδῃς τὸ μνῆμα
Τοῦ Κυθερώνητη ἐδῶ. —

Σύρε γοργὰ καὶ ἀσπάσου το
Σὰ θεῖο ποοσκυνητάον
Πὲς τῆς Ἑλλάδας τόνομα,
Καὶ ἀπὸ βαθειὰ θὸ ἀκοῦς
Τὸ θαυμαστὸ λιθάρι
Νὰ ἡχολογάῃ χρησμούς.

Μὲ σέβας τότε ἀπλόνοντας
Τὸ ἀγνό σου χέρι ἀπάνω,
Οοκίσουν, ως νέχες μάρτυρα
Τὸν ἔνδοξο νεκρό:
Θὰ ζήσω, θὰ πεθάνω
Σὰν Ἑλληνας καὶ ἔγω!

Καὶ ἀλήθεια. Ο δροκός, τὸν διόπτον ἔθεσεν ὁ ποιη-
τὴς εἰς τὰ χεῖλη τοῦ Βασιλέως ἐξεπληρώθη. Ο Γεώρ-
γιος Α' ἔζησε καὶ ἀπέθανε σὰν Ἑλληνας.



«Πονῶ τὸν πόνον δλοκλήρου τοῦ Ἐθνίους»

Σκίτσο Π. Ρούμπου

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ

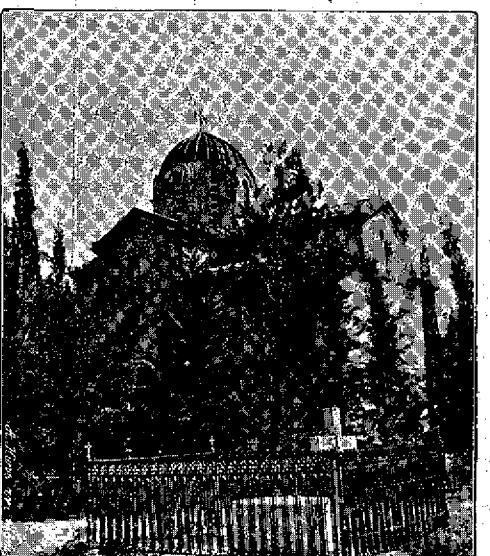
Τό απόγευμα της 5ης Μαρτίου, ἀκριβῶς εἰς τὰς 5 και 1/2 π. μ. ἀδιολοφονήθη εἰς τὴν Θεσσαλονίκην διά βασιλεὺς Γεώργιος. Ή ἀδικος βασιλοκτονία συνετέλεσθη ως ἔτης:

Ο Ἀναξ, συνοδεύμενος ὑπὸ τοῦ ὑπαστυποῦ τοῦ κ. Φραγκούδη, εἶχεν ἔξεινθει εἰς τὸν συνηθισμένον ἀπογευματινὸν τοῦ περιπάτουν. Ἡτον εὐδιάθετος καὶ ὅμιλῶν πρὸς τὸν ὑπαστυπήν τον ἔξερφαζε ζωηρὰν χαρὰν διὰ τὴν πτῶσιν τῶν Ιωαννίνων ἡ ὑπόια, καθὼς ἐλεγεν, ἀπετέλει ἔναν νέον μέγαν θρύλιμον τῶν ἀλληλικῶν ὄπλων. Τῇ μὲν ἀπίτη γένεται ἐνδιαθεσίαν ἐδείκνυεν διά βασιλεὺς στοὺς ἀλληλικῶν ὄπλων περίπατον ἥρχισεν ἐπιστρέψων μετὰ τοῦ ἴδιου ὑπαστυποῦ τον εἰς τὸ ἀνάκτορα.

Τὴν ὥραν πον δύήχετο πρὸ τοῦ Λευκοῦ Πύργου, ἐπλησσόμενος τὸ πλῆθος ποὺ περιστοίχιζε πυκνὸν τὸν πανιζόντα μονιμήν, ἀνεκάρη μὲ τοὺς πολίτας καὶ δημοκρατικάτος καθὼς ἡ το πάντοτε, συνωμίλησε μὲ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ λαοῦ. Οἱ θεαταὶ, μόλις τὸν ἀντελήρθησαν, παραμέριζαν διὰ νὰ περάσῃ. Ἀπεμπλόνθη χιλιετὸν καὶ ἀρχισε βαδῖσιν ἀργά ἀργά πρὸς τὰ ἀνάκτορα. Μόλις διως εἰσῆχετο μετὰ τὸν ὑπαστυποῦ τον εἰς τὴν διαστάχωσιν τῶν ὅδων Ἀγίας Τριάδος καὶ Ἐξοχῆς, διὰ δολοφόνος, κρυμμένος ὅπιος ἀπὸ τὴν γνώνα, ἐπερδύθη, καὶ ἀπὸ ἀποστάσεως δύο μέτρων τὸν ἐπυροβόλησε δἰς μὲ μαυροβουνιωτικὸν περίστροφόν.

Ο βασιλεὺς τραυματισθεὶς ἔπειτα παρὰ τὴν τράπεζαν τοῦ γωνιαίου παντοπάλεισυ, ὁ καταστηματάρχης τοῦ ὅπιου σπεύσας τὸν ἡμιανίγειρεν. Χωρὶς νὰ εἰπῃ λέξιν μετεφέρθη εἰς τὸ Θεαγένειον Νοσοκομεῖον, φερόμενος εἰς τὰς ἀγκάλας τεσσάρων στρατιωτῶν, ἐνὸς ἐκ τῶν ὅπιοιν ἔσφεξε τὸ γέρον εἰς ἔνδειξην ἐνγνωμοσύνης. Ἔπειτα ἔξεπενεσεν ἡσύχως.

Αἱ ἐφημερίδες εἶναι γεμάται ἀπὸ ἀνέκδοτα τοῦ ἀδι-



Τὸ βασιλικὸν μαυσωλεῖον εἰς τὸ Τατόι

κοθανάτου βασιλέως. Μερικά ἀπὸ αὗτα, τὰ χαρακτηριστικάτερα, γοργοὶ γραμμαῖ, ποὺ μᾶς δίνουν ἔνα ἀρελές σκίτσο του, ἀξίζει ν' ἀναδημοσιευθοῦν.

Τὴν μεσημβρίαν τῆς ἡμέρας τῆς δολοφονίας τοῦ ἐπρογευμάτιος μετὰ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ κυβερνητικοῦ ἐπιτρόπουν τῶν συδημοδόμων τῆς Μακεδονίας κ. Διαμαντίδην. Ἡτον ὁμιλητικός, φαμδός καὶ αἰσιόδοξος καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος. Κατὰ τὴν συνιμίλιαν του μετὰ τοῦ κ. Διαμαντίδη ἀνεμνήσθη καὶ τῶν νυμαχιῶν τοῦ ἀλληλικοῦ στόλου πρὸ τοῦ Ἐλλησπόντου, προσθέσας μὲ ὑπερηφάνειαν:

— Εγὼ ἔπειτα κατὰ τὴν γαμαχίαν τοῦ στόλου μας, νὰ εὐδοκίμουν ἐπὶ τῆς γενέρας τοῦ «Ἀβέρωφ». Λέν θὰ ὑπῆρχε δ' ἐμὲ εὐνυχεστέρα στιγμὴ, διότι ἔξησα ἀπὸ μικρὸ παιδὶ στὴν θάλασσα.

Ο κ. Διαμαντίδης, ἀπαντῶν τότε πρὸς τὸν βασιλέα εἶπε:

— Σᾶς θαυμάζομεν, Μεγαλειότατε, διὰ τὸ προσωπικὸν ὑάρδος σας, ἀλλὰ σᾶς θέλομεν μακρὰν τῶν κινδύνων.

Καὶ ὁ βασιλεὺς γελῶν:

— Μὴ φοβεῖσθε, εἶπε. Εμένα δὲν μὲ θύγουν αἱ σφαίραι... .

· Ήτο μοιρολάτος. · Ενόμιζεν δτι, δπως ἔαν εἴναι πρωδιοτιμένος νὰ ζῆσῃ, τίποις φρονικὸν δὲν τὸν θήγει, ἔτοι καὶ ἀν τοῦ μέλλεται ν' ἀποθάνῃ, κανεὶς δὲν ἥμποτε νὰ τὸν οώσῃ.

Εἰς τὸν Πάολ, τὸν ἀστυνομικόν, εἶχεν ἐμπιστευθῆν τὴν ἐπαγγύωντος ἐπιτελείας του, διά βασιλεὺς Γεώργιος εἶπε κάποτε:

· Εἶμαι μοιρολάτος. · Οταν ἔλθῃ ἡ φρα μου, σύτε στίς, οὐτ' ἔγω ὅταν ἥμπορέσσωμε νὰ κάνωμε τίποτε. Πρὸ τινων ἔτῶν ἔγνιζα ἔνα δεινὸν διὰ τὸ Φαληροῦ μὲ τὴν κόρη μου. Εἶμενα στ' ἀμάξι χωρὶς συνοδείαν. Αἴφνις, στρέψας τὴν κεφαλὴν κατὰ τὴν γῆν, βλέπω ἐπὶ τῆς ὁδοῦ δύο ντοντούσια νὰ σημαδεύουν κατ' ἐπάνω μας. Διὰ μᾶς ὁρθώνωμαι καὶ ἔνστάκτως θέτω τὸν ἔστιν μους ἐμπρὸς ἀπὸ τὴν κόρη μου. Τὰ ντουφέκια μᾶς ἔσκόπευαν διαρκῶς. · Πάει, δὲ γλυτώνω είπα. · Καὶ ξέρετε τί ἔκαμα; · Αρχια να μετράδιον δυνατά ἔνα, δύο, τρία... . Στὸ τέσσερα ἔξεπυροσσόφτησαν. · Έλειεισα τὰ μάτια, οἱ σφαίραις ἔσφρόξικαν εἰς τ' ἀντιά μου... .

Δύο ἀπὸ τὰς κυριωτέρας γραμμάς τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Γεωργίου, ἡτον ἡ ἀφέλεια καὶ ἡ παιδικὴ καλωσύνη. Εἰς ἔνα Ἐλβετικὸ χωρὶς κάποτε μὲ μεγάλην εὐχαριστεῖσην ἔλαβε μέρος εἰς τὰς παχνιδία μᾶς συντροφιῶν παιδιῶν. Εἰς μίαν γερμανικὴν καμποπόλειν ἔξι ἀλλού κινδυνεύεις διόδιος, ἔστωσε μίαν γραῖαν ἀπὸ τοῦ νῦν πνυγῆ. Οἱ οἰκεῖοι τῆς διὰ νὰ ἐκδηλώσουν τὴν εὐγνωμοσύνην των τὸν ἐκάλεσαν στὸ τραπέζι τους καὶ διά βασιλεὺς ἐδέχθη καὶ ἐδείπνησεν ἀπλούστατα μαζὶ μὲ τοὺς πιωχούς χωρούκους.

· Εἶναι χαριτωμένον ἀνέκδοτον τοῦ Γεωργίου διηγεῖται ἡ «Πέλ-Μέλ-Γκαζέτ» τοῦ Λονδίνου. Τὸ παραλαμβάνει ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Ἐρρίκου Γκρεβιλ, εἰς τὸν ὅπιον τὸ διηγήθη πάλιν ἡ Δουύσισα τοῦ Καΐρου πριτις:

· Μετὰ τὴν ἐκλογὴν του ὡς βασιλέως, διά Γεώργιος είχε μεταβῆ εἰς Πετρούπολιν ἐκεῖ ὁ ἀντοκράτωρ τῆς Ρωσίας τοῦ είτεν, δτι ἡ μόνη συμβουλή, ποὺ είχε νὰ τοῦ δώσῃ, εἶναι νὰ φυλάττεται πάντοτε ἀπὸ τὰς δολοπλοκίας τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας ἐν Ἑλλάδι.

· Απὸ τὴν Πετρούπολιν ὁ νεαρὸς βασιλεὺς μετέβη εἰς Λονδίνον. Ἐκεῖ δὲ Τζέν Ροσσελ τοῦ είτεν, δτι ἡ μόνη του σύντασις, ὡς φίλου τῆς Μεγαλειότητός του καὶ τῆς Ἐλλάδος, εἶναι νὰ φυλάσσεται ἀπὸ τὰς δολοπλοκίας τῆς Ρωσίας.

· Απὸ τὴν ἀγγλικὴν μητρόπολην διά βασιλεὺς Γεώργιος μετέβη εἰς Παρίσιον, ὅπου διά ἀντοκράτωρ τὸν

εἶχεν ἀκόμη ἀπειρον τορογήν, σχεδὸν πάθος πρὸς τὴν γῆν καὶ τὰ προίόντα της. Διὰ νὰ κοπῇ ἔνα δένδρον ἀπὸ τὸ Τατόι, ἔπειτε νὰ ζητηθῆ ἡ συγκατάθεσί του. Καὶ ἀφοῦ ἐκόπτετο, ἔπειτε πάλιν νὰ τὸ ίδῃ, νὰ τὸ ἔξετασι, νὰ πεισθῇ δτι ἡ το καίριος νὰ κοπῇ.

Εἰς τὸν βασιλικὸν κήπον ὅπου ἐπεργοῦσε ὡραὶ δλοκιλίδους, ὅχι μόνον ἔγνωριζεν δλα τα φιάλα, τὰ ἄνημη, τὰ δένδρα του, ἀλλὰ καὶ τὰ ἡγάπα δλα και είχε καὶ προτιμήσεις. Οἱ κηρουνοὶ του διάδημον ἀκόμη ἔνα φοίνικα, τὸν δόπον διότιν παρασκευήν μέγατη καὶ ἡ διαρκής μέριμνα του βασιλέως.



ΤΟ ΑΝΑΚΤΟΡΟΝ ΤΗΣ ΔΕΚΕΛΕΙΑΣ ΟΠΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΜΑΥΣΩΛΕΙΟΝ

· Οι τύποι εἰς δλα, ἀλλ' ιδιαιτέρως εἰς τὰς μακρὰς θηρικευτικὰς τελεστάς, ήσαν δ ἐφάλτης του. · Οταν ενύσκετο εἰς αὐτάς δένδρασιν, διά τὰς μακρὰς φαλιωδίας καὶ χρονοτριβίας καὶ ἔλεγε μορφάων:

— Εἰπέτε στοὺς πατάδες νὰ ξεμπερδένουν γρήγορα.

· Υπῆρχον μολαταῦτα καὶ τάτοι τοὺς διότιν δέσποτο βαθέως. Χαρακτηριστικὸν είναι τὸ ἐπειρούδιον τῆς σημαίας τοῦ 120ν Σύνταγματος. · Ο βασιλεὺς εἶχε μεταβῆ εἰς Πάτρας καὶ παρέδωκεν ἐπισήμων εἰς τὸν Σύνταγμα τῆς σημαίαν του ποὺ τόσον ἐπίμητος καὶ ἔδδεισε κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον.

· Ενα πρώτη κατερχόμενος διά βασιλεὺς τοῦ μεγάρου τοῦ κ. Φραγκούδην ὅπου ἐφίλοξενετέτο, εἶδεν δπισθέν τῆς θύρας τῆς, δούν παρασκευήν τὴν σημαίαν ἀγνωστήσας δι' αὐτό, ἔκαμε παρατηρήσεις πρὸς τὸν διειωματικὸν τῆς φρουρᾶς, εἰπών, δτι ἡ θέσις τῆς σημαίας δὲν ἦταν πάλιν επιλεγέντα. Καὶ συγχρόνως ἔλαβε μόνος τὴν σημαίαν καὶ τὴν μετέφερεν εἰς τὴν Ελλάδα καὶ νὰ τὸν φιλοξενήσῃ εἰς τὸν ἀνάκτορα.

· Αἱ καλλοναὶ τῆς ἀλληλικῆς φύσεως τὸν ἐνθουσιάζαν. Καὶ εἰς Ἐλλήνας καὶ εἰς ξένους δὲν παρέλειπε νὰ ἔξινητη τὴν ενδυμοφάνη τῆς χρώμας του. · Εγνώριζεν ἀλλωτες δλα τὰς γωνίας τῆς, δούν πατεῖσες τῆς Ἐλλην. · Ξκαπονταῖς τούλαχιστον είλεγεν ἐπισκευήν τὰς ἀλληλικάς ἐπαρχίας, πρὸ διάγονον δὲ ενιστοκόμενος εἰς τὴν ξένην τὰς ἔξεσθείσες ὡς μοναδικὰς πρὸς Ενδωταῖονς δημοσιογράφους. · Τελευταῖος είχε γοητεύει διὰ τῶν λόγων του τὸν μεγάλον Ρούτεν, τὸν ὅπιον μάλιστα είλεισ προσκαλέσει νὰ μείνῃ ἐπι μαρόν εἰς τὴν Ελλάδα καὶ νὰ τὸν φιλοξενήσῃ εἰς τὸν ἀνάκτορα.

θέσων. "Οταν τὴν ἐπαύριον ἐπερόκειτο ν' ἀναχωρήσῃ ὁ Βασιλεὺς, ὃ ἀξιωματικὸς ἀτέστειλεν ἔνα δεκανέα ὅπως παραλάβῃ ἐκ τῆς Βασιλικῆς αἰθουσῆς τὴν σημαίαν.

— Τί θέλεις; ἡρώτησεν ὁ Βασιλεὺς.

— Ἡλθον νὰ παραλέψω τὴν σημαίαν, Μεγαλειότατε.

— Ἡ σημαία δὲν παραλαμβάνεται μὲν ἔνα δεκαέα.
Πήγανε νὰ εἰδούσι τὸν ἀξιωματικὸν οὐν νὰ ἔλθῃ
μὲ τοὺς ὑπαξιωματικοὺς καὶ τρεῖς στρατιώτας νὰ παρα-
λάβουν τὴν σημαίαν.

Ἡ διαταγὴ ἔξετελέσθη κατὰ γράμμα. Ὁ Βασιλεὺς μάλιστα, πολὺν παραδῶσῃ τὴν σημαίαν εἰς τὴν τιμητικὴν φρουράν της, ἔβαλε τὰ γάντια του ἐφόρεσε τὸν πῖλον τοῦ Ναυάρχου καὶ ὅταν ὁ σημαιοφόρος ἀξι-

ματικός παρέλαβε τὴν σημαίαν, ἐστάθη εἰς προσοχὴν καὶ ἔχαιρέτισεν αὐτῇ στρατιωτικῶς.

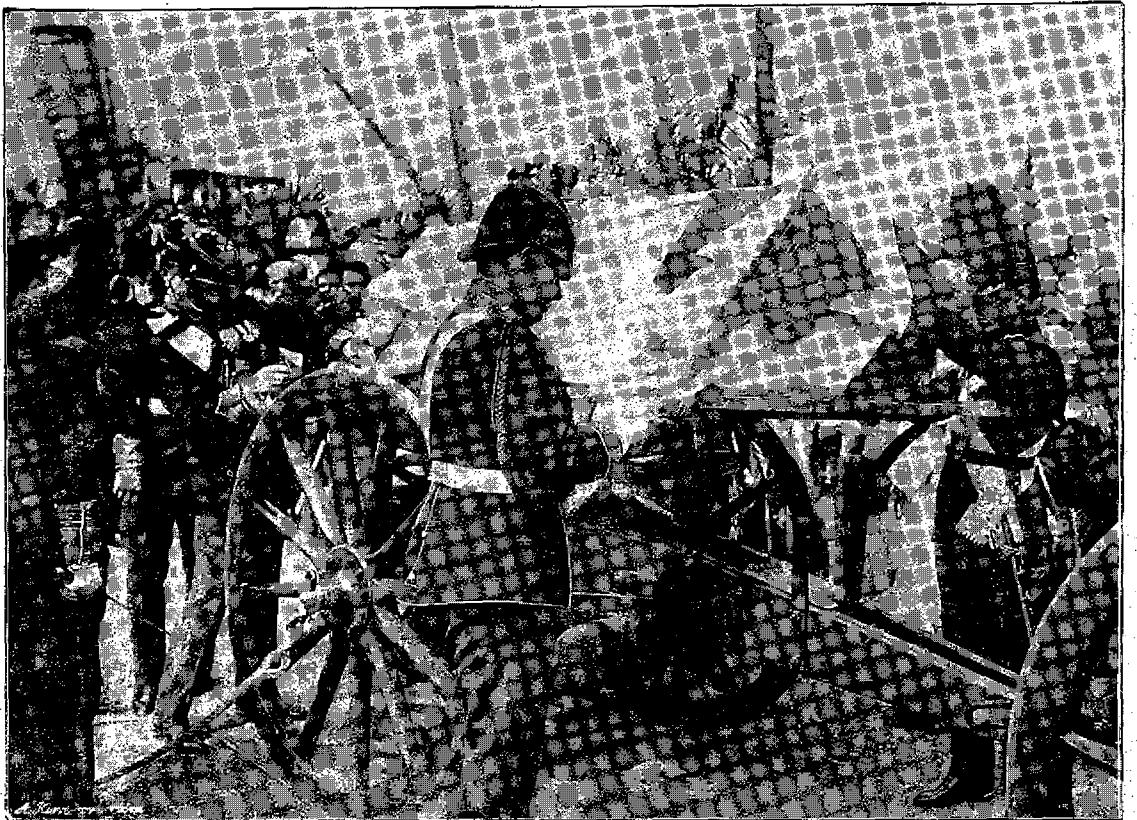
三

Ἡ συμβουλή του πρὸς ὅλους ὅσοι ἥχοντο εἰς συμφεροντολογικὰς σχέσεις μαζί του ἡτον ἡ αὐτὴ πάντοτε:

— Να κάνης οικονομία και να κυρτάξῃς τό σπίτι σου νά μήν τοῦ λείπῃ τίποτε.

Οταν δὲ ἔμαθε κάποτε δι τη γηραιὸς ἀνακτορικὸς θεράπων, ἀποχωρήσας τῆς ἑπτεσίους ἡγόρασεν ἀπὸ τὰς οἰκουμένις του ἓνα σπιτάκι, ἀλλὰ ἔμεινε καὶ ἓνα μικρὸν χρέος, τὸν ἐκάλεσε καὶ ἀφοῦ τὸν συνεχόδη τοῦ εἴπει:

— Τὸ χρέος σου τὸ πληρώνω ἔγω γιὰ νὰ ἔχῃς τὸ
σπίτι σου ἐντελῶς δικό σου.



Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΒΑΣΙΛΟΠΑΙΔΕΣ ΑΙΓΑΥΘΕΤΟΥΝ ΤΟ ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΦΕΡΕΤΡΟΝ ΕΗΑΝΟ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΙΑΒΙΒΑΝΤΑ.

KΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Σ Κ Ι Τ Σ Ο

Πόσα δνόματα δὲν ἔδοθησαν εἰς τὸν νέον Βασιλέα. Ἐὰν ἐπρόκειτο κάποτε νὰ συλλεχθοῦν, ἡ ὑπομονὴ τοῦ μακαρίου Κουμανούδη, τοῦ ὑπομονητικωτάτου ἐντυμολόγου εἰς τὸ περιβόλι τῆς νεοελληνικῆς, θὰ ἦτον, ὑποθέτω, πλέον ἀπὸ ἀνεπαρκής. Διότι δὲν ὑπάρχει κοσμητικὸν γεμάτον ἀπὸ λάμποντα τιστίρια η καὶ ἄερα καθαρὸν ποὺ νὰ μὴν ἐκρεμάσῃ εἰς τὰ στήθη τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου. Τὸν εἴπαν Ἐλευθερωτήν, τὸν εἴπαν Στρατηλάτην, Μακεδονικόν, Κεραυνόν, δπως ἀλλοτε τὸν ἄγαν εἴπη Ἐπίμονον, Αὐταρχικὸν κλπ. Εἰς κάποιαν φόδην μάλιστα, πολὺ μεγάλην εἰς μῆκος, γραφεῖσαν, νομίζω, μετὰ τὴν μάχην τῶν Γιανιτσῶν, ἔδιδετο εἰς τὸν τότε Διάδοχον ἐν τρομερὸν δνομα. Ὁ ποιητής θαυμάζων τὰ ἔργα του τὸν ἀπεκάλει Θηρίον. Πιθανῶς δὲν ἔπροκειτο καὶ περὶ ἀνάγκης τῆς δμοιοκαταληξίας. Ὁπωςδήποτε ἀπομένει γεγονός, δτι δλοι, καθὼς συμβαίνει πάντοτε, ἐλησμόνησαν νὰ μᾶς εἴπουν τι εἶναι ἐπὶ τέλους δ νέος Βασιλεύς, καὶ ποῖα εἶναι ἂν δχι τὰ κατταρα τουλάχιστον δμως τὰ κυριώτερα μέλη τοῦ θαυμασίου δργανισμοῦ ποὺ ἐτέθη ἀπὸ προχθές εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ἐδηνούς.

卷之三

“Ωραῖοι μακρινοί καιροί. Οἱ Βασιλεῖς τότε κατέβαιναν εἰς τὴν ἀγοράν, ἀνεμιγνύοντο δοσον παίρνει μὲ τὸν λαὸν των, ἀντῆλλασσαν σκέψεις καὶ κειρονομίας μαζὶ του, ἔπαιξαν, ἔγκλοῦσαν, ἐσυγητοῦσαν. Σήμερον κάτι παρόμοιον θὰ ἡτο ἀφετὰ ἐπικίνδυνον. Οσάκις μέσα εἰς τὸ πλῆθος δὲν εὑρεθῇ δ ἀναρχικός, θὰ παραμονεύῃ ἀπὸ κάπου. δρθάνοιτο τὸ μάτι τῆς φωτογραφικῆς μηχανῆς. Καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν διτε εἰς τὴν ἐποχήν μας, ποὺ δ σεβασμὸς ὑποκλίνεται μόνον ἐμπρὸς εἰς τὸ ἄγνωστον, καὶ τὸ μισο-κρυμμένον, δὲν θὰ ἡτο καθόλου εὐχάριστος, οὔτε διὰ τὴν Βασιλείαν, οὔτε καὶ διὰ τοὺς ὑπη-κόους μία φωτογραφία, δπου δ δάκτυλος τοῦ ἐμπόρου τῆς ἀγορᾶς φλυαρεῖ πρὸς τὸν Μεγα-λειότατον. Κατ’ αὐτὸν τὸν τρόπον ὑπάρχουν σήμερον λαοί, οἱ δποῖοι γνωρίζουν περὶ τῶν Βασιλέων των, δσα καὶ περὶ Θεοῦ. Ο Ἑλληνικὸς λαὸς δὲν εὑρίσκεται εὐτυχῶς μεταξὺ αὐτῶν. Ἡ ἀγάπη ποὺ ἔδω ἀναβάλνει ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὴν Βασιλείαν, ἀναγκάζει καὶ τὴν τελευταίαν νὰ μὴ μένῃ κλεισμένη εἰς τὸ βάθη τῶν σκιερῶν Ἀγαπτόρων. Περνᾷ συγχρὰ τοὺς σιωπηλοὺς δια-

Καὶ ὁ τότε Διάδοχος, ὅντι κάθε ἄλλης ἀπαντήσεως, ὑψώσειν ὀδύνην τὸν ἔνα θῶμον, ἐγέμισε

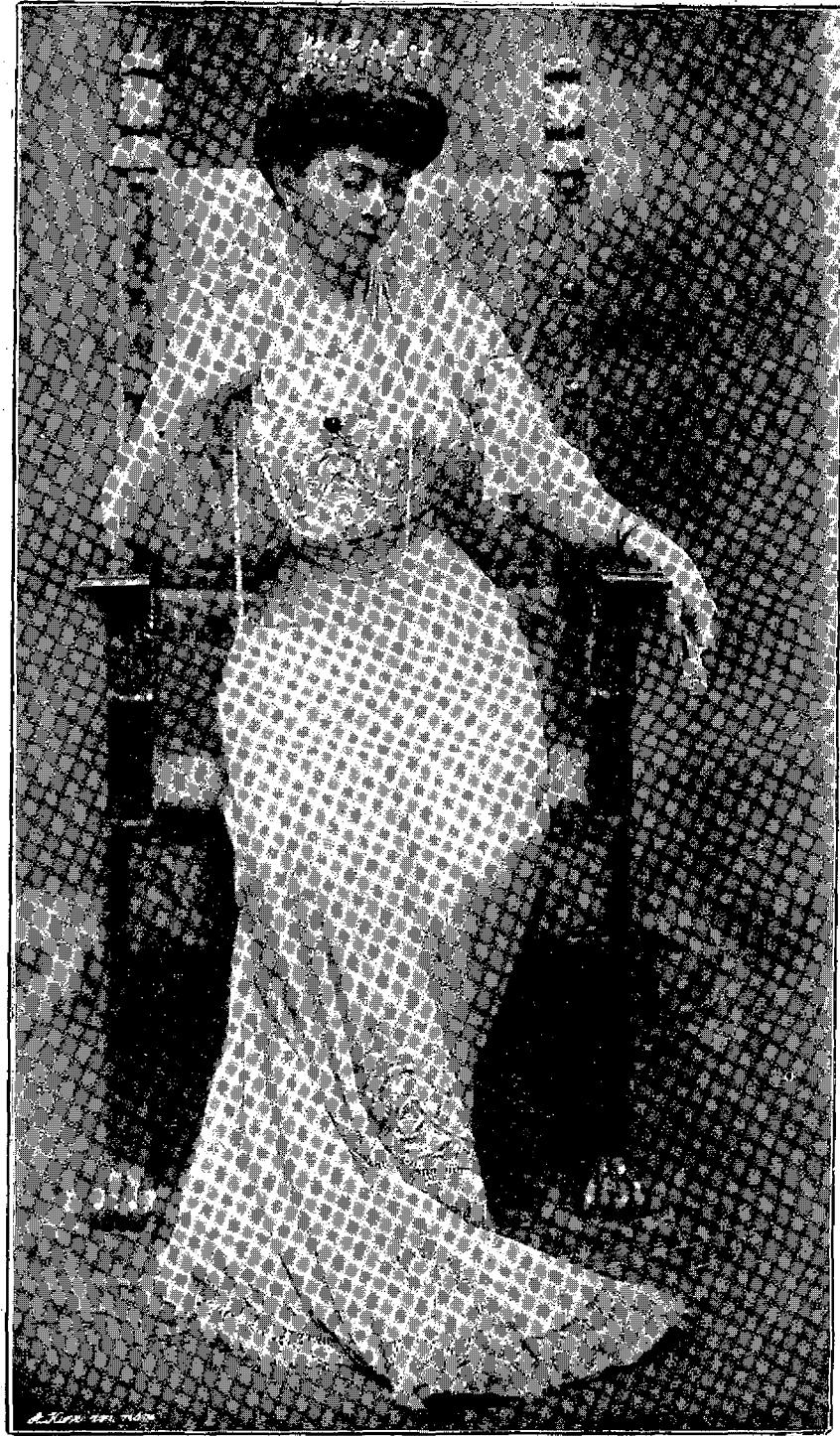
— Ποῦ τὸ πέτυχες αὐτὸ τὸ σύμφημι, καὶ

αντιπολογίας;

Εις τα ιδια τελος γυμνασια εργιψε την γεμάτην ἀπὸ εἰλικρίνειαν καὶ ψυχολογίαν βόμβαν, διτὶ τὸ ἐλάττωμα ποὺ παρετήρει κυριώσεις εἰς τὰς στρατιωτικὰς κινήσεις ἥτον ἡ «δύνηρία σκέψεως». Τί ἔγινε μετά ταῦτα δὲν ἐνθυμοῦνται. Πιστεύω δημοσίᾳ διτὶ εἰς τὰ θαυμάσια ἔκεινα χρόνια καὶ ἔξω τοῦ κόσμου τῶν σπαθιδῶν καὶ τῶν χρυσῶν γαλονίων, ὑπῆρχεν εὐνυχάτη περιφέρεια διὰ νὰ ἐκραγῇ δικαιότατα παρομοία βόμβα. Τὸ εἶδαμεν ἀργότερα.



Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ



Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΣΟΦΙΑ

Ποσῶς δικαίως μή νομίση κανεὶς ότι τὰ λόγια αὐτὰ πέφτουν εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε ἀπὸ τὸ στόμα του. Ή σκέψις του καὶ ἡ κρίσις, μηχαναῖ λειτουργοῦσαι θαυμασίως ἔπειτα ἀπὸ πολύειδῆ καὶ βαθεῖαν μελέτην καὶ πειραῖ σχιδίων χρόνων, διωλβοῦσιν προηγουμένως μὲ περισσήν ἐπιμέλειαν κάθε λόγον ποὺ βγαίνει διαυγῆς ἀπὸ τὸ βασιλικὸν στόμα. Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἓν ἀπὸ τὰ ἐπίκτητα, ποὺ τοῦ ἔχαρισθη κάποτε. Τὸν εἶπαν ἐπίμονον. Ἀλλὰ τὰ πράγματα ἔχουν πολὺ διαφορετικά. Ἀφοῦ συζητῇσῃ, ἔξετάσῃ, λεπτολογήσῃ, πεισθῇ, μετὰ ταῦτα, διπλαὶς εἰναι φυσικόν, ἐπιμένει. Τὸν ἴδιον μέτρον ἔχει διὰ τὰ πράγματα, τὸν ἴδιον καὶ διὰ τὰ πρόσωπα. Δι' αὐτὸν δῆλοι οἱ ἀνθρώποι εἶναι ἄγραφα καὶ καθαρὰ χαρτιά μέχρι τῆς στιγμῆς ποὺ θὰ δοθῇ ἡ ἐνκαιρία νὰ χαραχθοῦν ἐπάνω των μερικαὶ ἀδραὶ γραμμαῖ. Ἐκτοτε τοὺς γνωρίζει καὶ τοὺς ἐκτιμᾷ πολὺ καλά:

Ἡ φωνὴ σου βροντὴ καὶ ἔκαιε σᾶ φλόγα.
Τοὺς πονηροὺς — μὰ τοὺς καλοὺς εὐλόγα.

Αὐτὸ συμβαίνει συνήθως εἰς τὰς ἐκτιμήσεις του. Κάτι τὸ ἀπόλυτον τὰς ὁνθμίζει: «Ἄντος εἶναι καλός» λέγει διὰ τὸν ἔνα, «Ἄντος δὲν εἶναι» διὰ τὸν ἄλλον. Καὶ δὲ τελευταῖος εἶναι ὡς νὰ μὴν ὑπάρχῃ πλέον δι' αὐτὸν. «Οσοι τὸν ἐπιλησάσαν τὸ ἀντελήφθησαν. Πρέπει νὰ τοὺς εἴρῃ κάτι τέλειον διὰ νὰ τοὺς κρατήσῃ πλησίον του. Μίαν τελείαν μάθησιν, μίαν καλωσύνην, μίαν εὐγένειαν, ἔνα ἵπποτισμόν, διὰ δήποτε. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀνθρώποι, οἱ δοτοῖοι δὲν κάμνουν τὴν μεγαλυτέραν ἐντύπωσιν εἰς τὰ μάτια τῶν πολλῶν, ἐκέρδισαν τὴν ἐκτίμησίν του καὶ θὰ τὴν ἔχουν ἔως διον τὸν χάσουν τὸ «κάτι» ἐκεῖνο ποὺ τοὺς ἥρεν. Ἐν τῷ μεταξὺ τὰ διαυγῆ καὶ βαθεῖα μάτια του, ποὺ μέσα εἰς δλόκληρον στρατιωτικὴν παράταξιν ἡμιποροῦν ν' ἀρτάξουν τὸ ἀγνάλιστο ιουμπτὶ τοῦ στρατιώτου, ενδίσκονται διαρκῶς καρφωμένα ἐπάνω των.

Μία εἰκὼν δικαίως δὲν εἶναι ποτὲ τελεία, διαν γειζει ἀπὸ ὀραίας ἀλλὰ δυσκάμπτους εὐθείας. Καὶ εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ Κωνσταντίνου ὑπάρχουν χαριτωμέναι καὶ θελκτικαι καμπύλαι. Ο πανύψηλος καὶ τετράγωνος ἀνδρας ἔχει στιγμὰς — καὶ αὐτὰ εἶναι παρὰ πολλαὶ — ποὺ χαμηλώνει, χαμηλώνει, συγκεντρώνει καὶ αἰφνιδίως παρουσιάζεται ἀγαθὸν παιδί. Εἶναι φυσικά αἰσθηματικός. Η μόρφωσις δικαίως καὶ ἡ παιδεία εἰχαν θαυμασία ἀποτελέσματα εἰς τὸ αἰσθημά του. Τὸ ἔλεπτυναν, τὸ ἐμεγάλωσαν, τὸ ἀπλωσαν διστάνει ποὺ μπορεῖ νὰ χωρέσῃ τὰ αἰσθηματα δλοκλήρου λαοῦ. Εἰς τὰ στήθη του καὶ

ἀπὸ ἀνατροφὴν καὶ ἀπὸ ἀτομικὴν μελέτην κλείνει εἰς δόλον τὸ πλάτος καὶ τὸ βάθος τῆς τὴν ἐλληνικὴν ἰδέαν. Γνωρίζει τὸν οὐλίδας τῆς Βυζαντινῆς ἴστορίας πολὺ περισσότερον ἀπὸ πολλὰ γεγονότα τῆς σημερινῆς, καὶ ἀν κάποτε διηγηθῇ κάτι ἀπὸ αὐτάς, τοῦ δίδει τόσον χρόνα καὶ ζωήν, ποὺ νομίζει κανεὶς πώς τὸ ἔξησεν διὰ τὸν θεοῦ. Εἰς τὰ 1909 δταν εὐλαβῆς προσκυνητὴς μετέβη εἰς τὸν Μυστρᾶν, δὲ πεποιητος Σπάρτης ἐτέλεσε δοξολογίαν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἅγιου Δημητρίου, δπου ἐκκλησιάζετο πρὸ αἰώνων καὶ δὲ Κωνσταντίνος Παλαιολόγος. Ο λεράρχης εἰς σεμινὴν ἀποστροφήν του πρὸς τὸν προσκυνητὴν Διάδοχον ἐτόνισεν διτε εἶναι δὲ δεύτερος Κωνσταντίνος μετὰ τὸν Μαρμαρωμένον Βασιλῆα, ποὺ ὑμνολογεῖται κάτω ἀπὸ τοὺς θόλους τοῦ ἄγιου Δημητρίου. Ο Κωνσταντίνος ἔγονυπτησε καὶ οἱ δλίγοι μάρτυρες τῆς μυσταγωγίας ἔκεινης είδαν εἰς τὸ χλωμὸν φῶς τῆς κανδήλας τὰ μάτια του ὑγρά ἀπὸ δάκρυα.

Δὲν τὸν ἐμψυχώνουν δικαίως δλιγάτερον καὶ τὰ σημερινὰ αἰσθήματα τοῦ λαοῦ του. Γνωρίζει τὰ Δημοτικὰ τραγούδια, παρακολούθει τοὺς συγχρόνους ποιητάς καὶ δὲξειλίξεις τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης τὸν ἐνδιαφέρει γενικῶς. «Οταν νικητής εἰς τὴν Μακεδονίαν ἐπήγαινεν νὰ γίνῃ καὶ ἐλευθερωτής εἰς τὴν Ἡπειρον, εἰς τὴν «Ἀμφιτρίτην», μαζὸν μὲ τοὺς ἄλλους ἐπισήμους εδρίσκετο καὶ δὲ Μάνος. Ο πολεμιστής ποιητής, ἐνθουσιασθεὶς εἰς μίαν στιγμήν, ἀπήγγειλεν ἔνα χορὸν ἀπὸ τὴν μετάφρασίν του τῆς «Ἀντιγόνης». Ο Κωνσταντίνος ήτον δὲ πρῶτος ποὺ ἐχειροκόπησε μὲ ζωηρότητα. Διότι τὰ αἰσθήματα του καὶ θὰ τὴν ἔχουν ἔως διον τὸν χάσουν τὸ «κάτι» ἐκεῖνο ποὺ τοὺς ἥρεν. Εν τῷ μεταξὺ τὰ διαυγῆ καὶ βαθεῖα μάτια του, ποὺ μέσα εἰς δλόκληρον στρατιωτικὴν παράταξιν ἡμιποροῦν ν' ἀρτάξουν τὸ ἀγνάλιστο ιουμπτὶ τοῦ στρατιώτου, ενδίσκονται διαρκῶς καρφωμένα ἐπάνω των.

— Σᾶς ἀρέσει δὲ δημοτική; τὸν θρώπησαν καποτε.

— Είμαι Ρωμηός, ήτον δὲ αἰπάντησίς του. Πῶς μπορεῖ νὰ μὴ μοῦ ἀρέσῃ δὲ γλῶσσα ποὺ μικρὸν δὲ λαός μας; Καὶ αὐτὸν τὸ ἐκδηλώνει περιστρέφειν δταν διμιεῖ. Η διμικαὶ του γοργὴ καὶ τονισμένη, δὲν χύνεται ποτὲ εἰς τῆς φύσης τῆς νεκρᾶς ἐπισημότατον καὶ συχνὰ διακόσμεται ἀπὸ τὸ ἐλληνικώτατον. «βρὲ ἀδελφέ». «Η γυναῖκα μου, τὰ παιδιά μου, τὸ σπίτι μου» εἶναι αἱ συχνότεραι ἐκφράσεις του.

Ἐκεὶ δικαίως ποὺ φαίνεται ζωηρὰ δὲ ώραιά δηρέλεια τῆς ψυχῆς του, εἶναι δταν ενδιόσκεται ἐμπρὸς εἰς τὸν φωτογραφικὸν φακόν. Δὲν θὰ ίδητε ποτὲ δσημητην φωτογραφίαν του. Εἶναι δὲ ἀδυναμία του. «Οσον δυστάρεστον στιγμὴν καὶ διν περονᾶ, μόλις διακρίνει ἀπέναντι του ἀνοικτὸν τὸν φακὸν τῆς φωτογραφικῆς μηχανῆς, δὲν ἀντέχει εἰς τὸν πειρασμόν. Γαληνεύει καὶ χαμο-

γείᾳ. Ἐνθυμοῦμαι διτε εἰς τὰ γυμνάσια ποὺ προηγήθησαν τοῦ πολέμου, παρηκολούθει μίαν ἡμέραν ἀπὸ τὴν κορυφὴν ἐνδὸς λόφου τὴν φευδομάχην ποὺ ἔξειλίσσετο εἰς τὴν πεδιάδα. Κάποιος φωτογράφος ἀνεφοιχήθη ἔως ἐκεῖ ἐπάνω, ἐστησε τὴν μηχανὴν ἀπέναντι του καὶ ητοιμάσθη ν' ἀρτάξῃ μίαν φωτογραφίαν:

— Αῖ! Στάσου... ἐφώναξε δὲ Κωνσταντίνος. Ἐδιόρθωσε δλίγον τὸ πιλάκιόν του, δρόσωσε τὸ σῶμα του καὶ ἐστράφη πρὸς τὸν φωτογράφον:

— Τώρα τελείωνε, εἶτε. Πρόσεξε δικαίως νὰ μὴ με βγάλῃς ἀσχημό...

Οι λόγοι του ἔχουν πάντοτε τὴν ποιητικὴν αὐτὴν ἀφέλειαν. Εἰς μίαν συζήτησίν διὰ τὴν Θεσσαλονίκην ἔνας ἀπὸ τοὺς πρίγκηπας ἔλεγε πῶς δὲν τοῦ ἀρέσεις πόλις. «Άλλος ἐπέμενε διτε εἶναι ὠραῖα. Ή καὶ θαλασσαῖς τὰ μάτια ποὺ στρέφονται μὲν λάρβειαν καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς αὐτήν, ὡστε δὲν ενρεθοῦν ἀρκετὰ νὰ τὰ διακρίνουν. Γιατὶ λοιπὸν νὰ στερηθοῦν μίαν εὐτυχίαν;

Γ. ΓΑΛΗΝΟΣ

ΝΕΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΠΟΛΕΙΣ — ΓΕΝΙΤΣΑ

Μίαν ἀπὸ τὰς τελευταῖας μεσημβρινὰς ὑποψείας τοῦ δρούσιος Παίκου ἀπλώνεται ηρεμα πρὸς τὸν ἀτελείωτον κάμπον, πρὸς τὴν βαλτώδη ἀπέραντον ἔκτασιν, ποὺ ποτίζεται ἀπὸ τὰ νερὰ τοῦ λιμνοποτάμου Λοιδίου, τοῦ Τουρκικοῦ Καραϊ - Ασμάκ.

Εἰς τὰ πλάγια τῆς υπαρείας αὐτῆς, δῶσαν νὰ σέρνεται σιγὰ - σιγὰ γιὰ ν' ἀνεβῇ ψηλότερα, ἀπλώνεται δὲ πόλις Γενιτσά - Βαρδάρ, εδρα πλέον τῶν δλλων πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ στρατηγοῦ Εβρενός, δὲ ποτίσεται διαρκῶς καὶ κατὰ τὸ δνομα καὶ κατὰ τὴν σύστασιν της.

Γενιτσά - Βαρδάρ τὴν λέγουν οι Τουρκοί (Χωρίζεται σὲ δύο τμῆματα: εἰς τὸ κάτω, ποὺ είναι δὲ κυρίως πόλις μὲ τὰ μεγάλα καὶ μελαγχολικὰ σπίτια τῶν Τουρκῶν μπτέδων, καὶ εἰς τὸ διώ, κάτι ποὺ μοιάζει περισσότερο μὲ ποσάρημα πόλεως — τὸ τουρκικὰ λεγόμενον βαρδός — καὶ δπού είναι διαρκῶς καθόλου). Η μόνη ιστορικὴ οείλις της μετὰ τὴν ἀνάδειξην τῆς δικαίωσης τοῦ Εβρενός βέη, ποὺ εἶχαν ἔσουσι τὴν τότε Μεγαλοβλαχίαν, ἔκαμπον τὸ Γενιτσά - Βαρδάρ πρωτεύουσάν των καὶ ἐπισήμεται δὲ τὸν πόλις αὐτὴ ἔμεινεν δὲ πλέον τουρκικὴ μέσα σὲ δληγὴ τὴν Μακεδονίαν. Άλλα καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν πρωθεύεται καθόλου. Η μόνη ιστορικὴ οείλις της μετὰ τὴν ἀνάδειξην τῆς δικαίωσης τοῦ Εβρενός είναι διτε αἰσθηματική της τότε Μεγαλοβλαχίαν, ἔκαμπον τὸ Γενιτσά - Βαρδάρ πρωτεύουσάν των καὶ ἐπισήμεται δὲ τὸν πόλις αὐτὴ ἔμεινεν δὲ πλέον τουρκικὴ μέσα σὲ δληγὴ τὴν Μακεδονίαν. Άλλα καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν πρωθεύεται καθόλου. Η μόνη ιστορικὴ οείλις της μετὰ τὴν ἀνάδειξην τῆς δικαίωσης τοῦ Εβρενός είναι διτε αἰσθηματική της τότε Μεγαλοβλαχίαν, ἔκαμπον τὸ Γενιτσά - Βαρδάρ πρωτεύουσάν των καὶ ἐπισήμεται δὲ τὸν πόλις αὐτὴ ἔμεινεν δὲ πλέον τουρκικὴ μέσα σὲ δληγὴ τὴν Μακεδονίαν. Άλλα καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν πρωθεύεται καθόλου. Η μόνη ιστορικὴ οείλις της μετὰ τὴν ἀνάδειξην τῆς δικαίωσης τοῦ Εβρενός είναι διτε αἰσθηματική της τότε Μεγαλοβλαχίαν, ἔκαμπον τὸ Γενιτσά - Βαρδάρ πρωτεύουσάν των καὶ ἐπισήμεται δὲ τὸν πόλις αὐτὴ ἔμεινεν δὲ πλέον τουρκικὴ μέσα σὲ δληγὴ τὴν Μακεδονίαν. Άλλα καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν πρωθεύεται καθόλου. Η μόνη ιστορικὴ οείλις της μετὰ τὴν ἀνάδειξην τῆς δικαίωσης τοῦ Εβρενός είναι διτε αἰσθηματική της τότε Μεγαλοβλαχίαν, ἔκαμπον τὸ Γενιτσά - Βαρδάρ πρωτεύουσάν των καὶ ἐπισήμεται δὲ τὸν πόλις αὐτὴ ἔμεινεν δὲ πλέον τουρκικὴ μέσα σὲ δληγὴ τὴν Μακεδονίαν. Άλλα καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν πρωθεύεται καθόλου. Η μόνη ιστορικὴ οείλις της μετὰ τὴν ἀνάδειξην τῆς δικαίωσης τοῦ Εβρενός είναι διτε αἰσθηματική της τότε Μεγαλοβλαχίαν, ἔκαμπον τὸ Γενιτσά - Βαρδάρ πρωτεύουσάν των καὶ ἐπισήμεται δὲ τὸν πόλις αὐτὴ ἔμεινεν δὲ πλέον τουρκικὴ μέσα σὲ δληγὴ τὴν Μακεδονίαν. Άλλα καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν πρωθεύεται καθόλου. Η μόνη ιστορικὴ οείλις της μετὰ τὴν ἀνάδειξην τῆς δικαίωσης τοῦ Εβρενός είναι διτε αἰσθηματική της τότε Μεγαλοβλαχίαν, ἔκαμπον τὸ Γενιτσά - Βαρδάρ πρωτεύουσάν των καὶ ἐπισήμεται δὲ τὸν πόλις αὐτὴ ἔμεινεν δὲ πλέον τουρκικὴ μέσα σὲ δληγὴ τὴν Μακεδονίαν. Άλλα καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν πρωθεύεται καθόλου. Η μόνη ιστορικὴ οείλις της μετὰ τὴν ἀνάδειξην τῆς δικαίωσης τοῦ Εβρενός είναι διτε αἰσθηματική της τότε Μεγαλοβλαχίαν, ἔκαμπον τὸ Γενιτσά - Βαρδάρ πρωτεύουσάν των καὶ ἐπισήμεται δὲ τὸν πόλις αὐτὴ ἔμεινεν δὲ πλέον τουρκικὴ μέσα σὲ δληγὴ τὴν Μακεδονίαν. Άλλα καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν πρωθεύεται καθόλου. Η μόνη ιστορικὴ οείλις της μετὰ τὴν ἀνάδειξην τῆς δικαίωσης τοῦ Εβρενός είναι διτε αἰσθηματική της τότε Μεγαλοβλαχίαν, ἔκαμπον τὸ Γενιτσά - Βαρδάρ πρωτεύουσάν των καὶ ἐπισήμεται δὲ τὸν πόλις αὐτὴ ἔμεινεν δὲ πλέον τουρκικὴ μέσα σὲ δληγὴ τὴν Μακεδονίαν. Άλλα καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν πρωθεύεται καθόλου. Η μόνη ιστορικὴ οείλις της μετὰ τὴν ἀνάδειξην τῆς δικαίωσης τοῦ Εβρενός είναι διτε αἰσθηματική της τότε Μεγαλοβλαχίαν, ἔκαμπον τὸ Γενιτσά - Βαρδάρ πρωτεύουσάν των καὶ ἐπισήμεται δὲ τὸν πόλις αὐτὴ ἔμεινεν δὲ πλέον τουρκικὴ μέσα σὲ δληγὴ τὴν Μακεδονίαν. Άλλα καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν δὲν πρωθεύεται καθόλου. Η μόνη ιστορικὴ οείλις της μετὰ τὴν ἀνάδειξην τῆς δικαίωσης τοῦ Εβρενός είναι διτε αἰσθηματική της τότε Μεγαλοβλαχίαν, ἔκαμπον τὸ Γενιτσά - Βαρδάρ πρωτεύουσάν των καὶ ἐπισήμεται δὲ τὸν πόλις αὐτὴ

Στοὺς δρόμους τοῦ τουρκικοῦ τμήματος, τοὺς στενούς, κατωφερικούς καὶ καλυτεριμοστρωμένους ἐπερπατοῦσαν ἀγέρωχοι οἱ μετέδες, οἵ-χνονταις ἀγριωπὲς ματιὲς στὸν Χριστιανοῦς. Τὰ σεράγια μὲ τοὺς ὑψηλοὺς τοίχους, τὰ καφασωτὰ παράθυρα; τοὺς μεγάλους καὶ σύδεντρους κήπους σκόρπιζαν κάτι βαρὺ σὰν μελαγχολία ἀνατολίτικη. Ἀπὸ τὰ τζαμιὰ μὲ τοὺς ὑπερύψηλους μυτεροὺς μιναρέδες, ποὺ ὠρθόνοντο προκλητικοὶ μὲς στὴν ἀγκάλῃ τοῦ οὐρανοῦ, ἔξεφυγε στοῦ δειλινοῦ τὸ μούχωμα ὁ δυνατὸς καὶ γοντευτικὸς ὅμοιος τοῦ Χότζα γιὰ νὰ διαλαλῆσῃ τῇ δόξᾳ τοῦ Ἀλλάχ καὶ τοῦ Ηροφήτου του καὶ νὰ θυμίζῃ στοὺς Χριστιανοὺς τὴν τουρκικὴ κυριαρχία.

Στὴ μέση σχεδὸν τῆς τουρκικῆς συνοικίας, σὲ κάποιο ψήλωμα, ἀνίητο ἀπὸ τὸν χρόνον δείχνεται ὑπερήφραντο τὸ μόνον ἀξιόλογον μητημένον τῆς ὁδωμανικῆς δεσποτείας καὶ ἀρχοντιᾶς. Εἶναι οἱ τάφοι τῶν κατακτητῶν. Ἔνα μεγάλο μαυσωλεῖον, ποὺ τὸ περισπότερον μέρος του σκεπάζεται ἀπὸ ἄγρια χόρτη, σκορπίζει πάντα δυνατὴ τὴν μελαγχολία του. Τάφοι μαρμάρινοι ὑψώνονται ἐκεῖ, στολισμένοι μὲ συμπλέγματα συμβολικά, μὲ ἀραβουργήματα, μὲ βαφὲς χρυσοκόκκινες καὶ χρυσοπράσινες, μὲ ὄητὰ ἀπὸ τὸ Κοράνι, μὲ ἐπιγραφὰς ἐπιχρύσους, μὲ διάφορα ἄλλα στολίδια μουσουλμανικοῦ γούστου. Ἡ τουρκικὴ πολυτέλεια εἶναι φανερὴ μαζὶ μὲ τὴν ἀκαλαισθησίαν. Τὰ χόρτα τὰ ἄγρια καὶ τὰ μικρὰ δεντράκια, ποὺ σκεπάζουν τὰ μονοκόμματα μάρμαρα — ἄλλα δρθά ἀκόμη καὶ ἄλλα τσακισμένα καὶ φιγμένα κάτω — ἡ διπλώνονται στὴ βάσι ταὶ στὰ πλευρὰ τῶν μεγάλων τετραγώνων μαρμαρένιων τάφων, δίνουν στὸ μαυσωλεῖον μιὰν δψιν ἐρημητηρίου, ποὺ τὸ ἀντίκρυσμα του γεννάει τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν μελαγχολίαν μαζί.

Στὸ μαυσωλεῖον αὐτὸν ὅσοι κατάγονται ἀπὸ τὸν κατακτητὴν Χατζῆ - Ἐβρενός, τὸν τρομερὸν Τούρκον στρατηγόν, ποὺ ἡ ἴστορια ἀλήθεια τὸν θέλει Ἑλληνα. Ὁ Ἐβρενός αὐτὸς ἦτο Βυζαντινὸς στρατηγός καὶ φρούραρχος τῆς Προύσης, δτὰν τὴν ἐποιορκοῦσεν δισυλτάνος Ὀσμάν. Δέκα χρόνια, ἀπὸ τὰ 1316-1326, ἀντιστάθηκε γενναῖα εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν Τούρκων καὶ εἶχεν ἀποκρούσει πολλὰς ἀπελπιστικὰς ἐφόδους τῶν. Ἐκαμε μάλιστα καὶ μεριμᾶς ἔξδους καταστρεπτικάς διὰ τὸν ἐχθρόν. Ἄλλ' ἐνῷ ἐπιόπενε νὰ ἐνδυναμώσῃ τὴν ἀμυνάν του, διατάσσεται ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Ἀνδρόνικον τὸν Παλαιολόγον νὰ παραδώσῃ τὴν Προύσαν εἰς τὸν Ὀσμάν. Ὁ Ἐβρενός, ἡ δύως τὸν λέγουν μερικοὶ Ὀρονός, σύμφωνα μὲ τὴν αὐτοκρατορικὴν διαταγὴν παρέδωσε τὴν πόλιν ἀλλὰ καὶ

αὐτὸς, θυμωμένος ἐναντίον τοῦ αὐτοκράτορος, ἀλλαξιτίστησε σὲ λόγο μὲ μερικοὺς ἄλλους κατοίκους τῆς Προύσας, ἔγινε Μουσουλμάνος καὶ στρατηγὸς τοῦ Ὀσμάν καὶ ὑστερα τοῦ Ὁρχάν καὶ τοῦ Μουράτ Α'. Τὰ κατορθώματά του ἐδόξασαν τὰ τουρκικὰ δπλα. Χαδὲ τὴν ἀρχηγίαν του τὰ στρατεύματα τοῦ Μουράτ ἔφθασαν ἐως εἰς τὴν Μεδώνην καὶ κατέστρεψαν πολλὰς πόλεις τῆς Πελοποννήσου. Οἱ υἱοὶ του ἥσαν στρατηγοὶ κατὰ τὴν ἀλώσιν τῆς Θεσσαλονίκης.

(Τὸ γένος τοῦ Ἐβρενός δὲν ἔσβυσε. Σήμερον σώζεται δὲ 33^{ος} ἀπόγονός του, δὲ Ἐμίλιον βέης, ποὺ τὸ σεράγιο του ὑψώνεται εἰς τὰ Γενιτσά, ὅλιγον παρακάτω ἀπὸ τὸ μαυσωλεῖον. Ἔνα ἀρχοντικὸν μέγαρον, μὲ θαυμάσιον κῆπον περιτυγνωμένον ἀπὸ ὑψηλοὺς τοίχους πισσοσκεπασμένους, δπον κανένας ἀπλοὺς θητὸς καὶ Τούρκος ἀκόμη δὲν μπαίνει εὔκολα.)

Εἰς τὴν χριστιανικὴν συνοικίαν οἱ δρόμοι μοιάζουν μὲ χατάκια. Τὰ σπίτια χαμηλά, κακοφτιασμένα, ταπεινά. Ξεχωρίζει ἀνάμεσα ἀπὸ δῆλα τὸ μητροπολιτικὸν κτίριον: ἔνα κάπως παλιό, ἀλλὰ εὐρύχωρον οἰκοδόμημα μὲ ἐπιβλητικὸν ἔξωτερον δίπλα του ἡ ἐλληνικὴ ἐκκλησία, μεγάλη καὶ καλοφτιασμένη, καὶ κοντά της τὰ ἐλληνικὰ σχολεῖα: κτίριο στερεό, κτισμένον ἀπὸ πέτραν καὶ χωρισμένον εἰς «τμῆμα ἀρρένων» καὶ «τμῆμα θῆλεων».

Τὰ ἐλληνικὰ σπίτια συγκοινωνοῦν σχεδὸν δῆλα τὸ ἔνα μὲ τὸ ὄλλο. Ἐχουν κοινὲς αὐλὲς ἀνθοφυτεμένες ποὺ χωρίζονται κάπου - κάπου μὲ χαμηλὸν φράκτην, καὶ οἱ διάδρομοι τῶν εἶναι καὶ δρόμοι, ποὺ χρησιμεύνουν διὰ τὴν ἀναμεταξύ των συγκοινωνίαν.

Στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς τουρκικῆς κυριαρχίας, ἐπάνω στὸ ἐπιφύγμα τῆς, ἐκεῖ στὴν χριστιανικὴν συνοικίαν ἐβασίλευε μόνον δὲ φόβος καὶ τὸ μῆσος. Οἱ φυλετικὸς ἀνταγωνισμός, δὲ ἄγριος καὶ αἰματοβαμμένος, ἔκαμε τὸν Βούλγαρον νὰ βλέπῃ τὸν Ἑλληνα μὲ ματιά, ποὺ ἔσταξε τὸ μῆσος καὶ ἀνάγκαζε τὸν Ἑλληνα νὰ εἶναι πάντα προφυλακτικός καὶ ἐτομος νὰ κτυπήσῃ τὸν ἐχθρόν του στὸ πρῶτον ὑπότονο κίνημά του. Μόλις ἐνύπτωνε, καθένος ἔτρεχε νὰ κλεισθῇ σπίτι του. Κανεὶς δὲν ἤταν βέβαιος ἀνθεῖ τὴν ἀλλην ἡμέραν.

Ἄλλα καὶ μῆτρες μέσα εἰς τὸ σπίτι του ἤταν κανέις ἀπολύτως ἀσφαλισμένος. Σὲ πολλὰς οἰκογένειας δὲ πατέρες ἔπειτε νὰ φύλαγεται ἀπὸ τὸ παιδί του καὶ τὸ παιδί ἀπὸ τὸν πατέρα δὲ ἀδελφός ἀπὸ τὸν ἀδελφόν. Ἐνῷ δὲν εἶναι ἤταν Ἑλλην, δὲν ἄλλος ἡμποροῦσε νὰ ἤγαιι Βούλγα-



Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ — ΣΚΙΤΣΟ ΘΑΛΕΙΑΣ ΦΛΟΡΑ-ΧΑΡΑΒΙΑ

δων Μουσουλμάνων, ἔχωρίζοντο εἰς Ἑλληνας δρθοδόξους, εἰς Ἑλληνας βουλγαρίζοντας, εἰς Βουλγάρους σχισματικούς, εἰς καθολικούς βουλγαρίζοντας ἢ Ούνιτας, εἰς διαμαρτυρομένους βουλγαρίζοντας, εἰς δρθοδόξους σερβίζοντας, εἰς Σέρβους βουλγαρίζοντας. Καὶ οἱ περισσότεροι ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἤτοι παράδοξον νὰ κοιτηθοῦν

μὲ αὐτὴν ἡ ἐκείνην τὴν ἐθνικότητα καὶ νὰ ἔξη-
πνήσουν τὴν ἐπομένην μὲ ἄλλην.

Τὰ Γενιτσά συνεκέντρων ὅλην τὴν ἀγριό-
τητα τοῦ φιλετικοῦ ἀγῶνος, ποὺ διεξῆγετο εἰς
τὴν Μακεδονίαν.

Ἄπὸ τὰ ὑψώματα, ποὺ εὐρίσκονται εἰς τὰ
γύρω τῆς πόλεως αὐτῆς, τὸ μάτι τοῦ θεατοῦ,
δταν κοιτάζῃ πρὸς μεσημβρίαν, ἀντικρύζει τὴν
ἀπέραντον πεδινὴν ἔκτασιν, τὴν ἐλώδη, ποὺ πο-
τίζεται ἀπὸ τὰ νερά τοῦ λιμνοποτάμου Λουδία
καὶ σκεπάζεται ἀπὸ λογῆς λογῆς ἐλώβια φυτά,
ἀπὸ καλαμίνες. Ποῦ καὶ ποῦ κανένα χωριούδακι,
κρυμμένο μέση στὰς πυκνὰς συστάδας τῶν ὑδο-
χαρῶν θάμνων. Πέραν ἔκει πρὸς δυσμὰς μόλις
μαντεύεται ἡ λίμνη, ἡ ἀρχαία Λουδία, ἡ σημε-
ρινὴ «λίμνη τῶν Γενιτσῶν», ποὺ τόσης ἡδονῆς
κατορθώματα τῶν Ἑλλήνων Μακεδονομάχων
κατὰ τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα τὴν ἐδόξασαν.

Εἰς τὴν ἔκτασιν αὐτῆς, ὅπου σήμερον μόνον
τὸ δρότον τοῦ γεωργοῦ τῆς δίδει κάποιαν ζωῆν,
καὶ δπού φαίνεται νὰ περιπλανᾶται διαρκῶς
κάποια βαρυθυμία, κατὶ σὰν ἐρήμωσις, ποὺ τὴν
θρηνολογοῦν τὰ δλιγοστὰ ἀπὸ διαστήματος σὲ
διάστημα πυκνὰ πλατάνια, δλλοτε, πρὸν ἀπὸ
αἰδῆνας, ἐθριμάζειν ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀκρὴ πολλῶν
πόλεων. Ἀπετέλει ἡ ἔκτασις αὐτὴ τὸ μεγαλείτε-
ρον μέρος τῆς ἀρχαίας χώρας Βοτιαίας, ποὺ
οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς ήταν κατὰ τὴν γνώμην
μερικῶν ἀποικοι Κρητικοὶ καὶ Ἀθηναῖοι. Ἀπὸ
ἔκει καὶ ἀπὸ τὴν πλησίον τῆς Ἡμαθείαν ἔξε-
πηδησεν ἡ Μακεδονικὴ ἀκμή, ζωγονούμενη ἀπὸ
τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα.

Καὶ τὸ μάτι τοῦ θεατοῦ ὁ ἀναζητήσῃ στὰ
δεξιὰ τοῦ μεγάλου δρόμου ποὺ φέρονται ἀπὸ τὴν
Θεσσαλονίκην, εἰς ἀπόστασιν μιᾶς ὥρας, τὴν
Πέλλα τὴν πατρίδα τοῦ Μεγάλου Ἀλεξανδροῦ.
Ἐνα ταπεινὸν χωρὶ — «Ἄγιοι Ἀπόστολοι» ἢ
Παλαιότα — ἀπλώνει τὰ λιγοστὰ σπίτια του
ἐπάνω σ' ἕνα ὑψόματα. Ἐκεῖ, λέγουν, ἦταν ἡ

ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗΣ

Ο ΕΝ ΘΡΑΙΚΗ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

«Ο ἐθνολογικὸς χαρακτήρε τῆς χώρας — Η Ἀδριανούπολις

Α πὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ κατὰ τῆς Τουρκίας
Α πολέμου τῶν σινιμαχιῶν κρατῶν τῆς Ἑλλη-
νικῆς Χερσονήσου ἡ προσοχὴ δλοκλήρου τοῦ
κόσμου ἐστιράφη περὶ τὴν Θράκην, ὅχι μόνον
διότι ἐν αὐτῇ συνεκεντροῦντο αἱ σημιαντικάτε-
ραι στρατιωτικαὶ τῶν Τούρκων δυνάμεις, ἀλλὰ
καὶ διότι ἐν αὐτῇ κεῖται ἡ πρωτεύουσα τῆς

Οθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ἡ Κωνσταντινού-
πολις, περὶ ἣν τοσαῦτα διαστανδοῦνται συμ-
φέροντα διεθνοῦς σημασίας.

Θράκη κυρίως εἶνε ἡ χώρα ἡ δριζομένη πρὸς
βορρᾶν μὲν ὑπὸ τοῦ Αἴμου, πρὸς δυσμὰς ὑπὸ
τῆς Ροδόπης καὶ τοῦ Νέστου ποταμοῦ, πρὸς
νότον ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ τῆς Προ-

ποντίδος καὶ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τοῦ Εύ-
ξείνου Πόντου. Ἡ συνδήκη ὅμιλος τοῦ
Βερολίνου, προκειμένου νὰ καταστήσῃ
αὐτόνομον ἐπαρχίαν τὸ βόρειον τμῆμα
τῆς Θράκης, ἐδώσεν εἰς τοῦτο τὴν ὀνο-
μασίαν Ἀνατολικὴ Ρωμυλία, ἡτις μέροι
τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦτο παντελῶς ἀγνω-
στος εἰς τὴν Ιστορίαν καὶ τὴν Γεωγρα-
φίαν. Οἱ Τούρκοι συνήθωσαν διαρά-
γον τὴν ἀπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ Πελά-
γους μέχρι τοῦ Εὔξείνου Πόντου χώραν
Ρούμελη (χώραν κατοικουμένην ὑπὸ τῶν
Ρούμ=Ἐλλήνων), ἐπειδὴ δὲ ἡ Θράκη
κεῖται πρὸς ἀνατολάς, ἐδόθη ὑπὸ τῆς
εὐφωπαῖῆς διπλωματίας εἰς τὸ αὐτονο-
μηθὲν τμῆμα αὐτῆς τὸ δνομα Ἀνατολικὴ
Ρωμυλή = Ἀνατολικὴ Ρωμυλία, πρὸς
διάκρισιν τῆς λοιπῆς Θράκης, ἡτις ἔμελλε
γὰ παραμείνῃ ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν κυρι-
αρχίαν. Ἐκτοτε κατέστη συνήθεια, Θράκη
νὰ δνομάζεται μόνον τὸ ὑπὸ τὴν Τουρ-
κίαν παραμένον τμῆμα αὐτῆς.

Ἡ ἐθνολογικὴ μελέτη τῆς Θράκης πα-
ρουσιάζει τὸ περίεργον ἀληθῆς φαινό-
μενον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Μακεδονίαν,
ὅτι καίτοι καὶ αὐτῇ ὑπέστη διὰ μέσου
τῶν αἰώνων πολλαπλᾶς καὶ ἀδιαλείπτους
τῶν βαρβαρικῶν φυλῶν ἐπιδρομάς, σύχ
ητον διετήρησε συνεχῶς καὶ ἀδιασπά-
στως μέχρι σήμερον ἀγνὸν τὸν ἐλληνικὸν
αὐτῆς χαρακτῆρα. Καθ' οἵανδήποτε διεύ-
θυνσιν καὶ ἀν διασχίση τις σήμερον τὴν
Θράκην, πανταχοῦ θέλει συναντῆσαι ἐλλη-
γικούς καὶ μόνον ἐλληνικοὺς πληθυσμούς,

ἔχοντας ἀκμαίότατον τὸ ἐθνικὸν φρόνημα καὶ
στερρῶς ἔχομένων παντὸς διαποτελεῖ τὴν
ἐθνικὴν καὶ θρησκευτικὴν αὐτῶν ὑπόστασιν καὶ
ἐκδήλωσιν/Οἱ σήμερον κατατηταὶ αὐτῆς Βούλ-
γαροι, αὐτοὶ καὶ μόνοι, στρεβλοῦντες ἐκ προσέ-
στως καὶ πρὸς ἵδιον συμφέρον τὴν ιστορίαν καὶ
τὴν ἐθνολογίαν, ἥγνόσιν, καὶ αὐταὶ αἱ ἀνεπτυγ-
μέναι τάξεις των, τὴν ἐλληνικότητα τῆς χώρας,
ἥν ἔσπευδον νὰ καταλάβουν, διότι εἰς τὰ σχο-
λεῖα των ἀπὸ ἑταῖρον ἐδίδασκουν καὶ διδάσκουν, ὅτι
ἄπασα ἡ Μακεδονία καὶ Θράκη εἶνε χῶραι ἀπο-
κλειστικῶς βούλγαρικαι. Τούτο μαρτυρεῖται τρα-
νότατα ἐν τοῦ ἔξι ἐπεισοδίον: Πρὸ τινος μετά
την μάχην τοῦ Λουδία Μπουργάδης ἐστάλη εἰς τὴν
πόλιν ταῦτην Βούλγαρος διοικητικὸς ἐπίτροπος.
Οὗτος ἔλεγεν ἡμέραν τινὰ πρὸς Ἑλληνα, διὸ ἔξ-
λαβεν ὃς Βούλγαρον:

— Μά αὐτὴ εἶνε ἡ χώρα ποὺ μᾶς ἐδίδα-

σκον εἰς τὰ σχολεῖα μας διτι εἶνε Βούλγαρική;
— Οπον καὶ ἀν ἐπῆγα, δπον καὶ ἀν περιώδευσα
μόνον Ἐλλήνας συναντῶ. Μά ἐπὶ τέλος ποὺ
εἶνε αὐτοὶ οἱ Βούλγαροι χάριν τῶν δποίων ἐπο-
λεμήσαμεν; — Καὶ ήμεις ἐρωτῶμεν: Ποὺ εἶνε
αὐτοὶ οἱ Βούλγαροι χάριν τῶν δποίων σφαγιά-
ζονται ἐκαποντάδες χιλιάδων Ἐλλήνες;

Τὸ αὐτὸ παρατηρεῖται καὶ δσον ἀφορᾶ τὴν
γλώσσαν. Παρὸ δλας τὰς ἐπιδρομὰς τῶν βαρ-
βάρων φυλῶν διὰ μέσου τόσων αἰώνων ἡ Ἑλ-
ληνικὴ γλῶσσα διετήρησεν ἐν Θράκη δλον τὸν
καθαρεύοντα τύπον τῆς ἐκφράσεως, δλην τὴν
ἀγνότητα, δλην τὴν γλυκύτητα, δσανεὶ ἀμιλλω-
μένη, δνυαταὶ τις νὰ εἰπῃ, πρὸς τὴν γραφικότητα
τῶν πεδιάδων καὶ δρέσων της καὶ πρὸς τὸ κελά-
ρυσμα τῶν ἡρέμα καὶ ἀπαλῶς φεύγοντων κατὰ δια-



Ο. ΕΣΑΤ ΠΑΣΑΣ

φόρους διευθύνσεις ποταμῶν καὶ ὁνακίων τῆς.
Ἡ δημοτικὴ ποίησις ἐν Θοάρῃ ἵστως νὰ μὴ παρουσιάζῃ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ποικιλίαν ἀλλὰ τὸν Ἑλληνικῶν χωρῶν, ἀλλ᾽ εἰς πλεῖστα τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν τῆς διαφανεῖται ὅλη ἡ ἄγνοτης τοῦ Ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος καὶ ὅλη ἡ αὐτοπεοίθησις τῆς φυλῆς. Εἰς πλεῖστα ἐπαναλαμβάνονται, μέ τινας τροποποίησις, τραγούδια τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Πελοποννήσου (λ. χ. τῆς Ἀρτας τὸ γεφύρι, δὲ Ἔλλην ποὺ ήθελησε νὰ παντρευτῇ Βουλγάρα καὶ ἐδήλητησιάσθη ἀπὸ τοὺς γονεῖς τοῦ π.λ.π.) πρᾶγμα τὸ δόποιον ἀποδεικνύει πλήρη τὴν ἐννοιāν ἐνότητα, η̄τις ὑπῆρξεν ἀδιάσπαστος καθ' ὅλην τὴν διάφορειαν τῆς δουλείας ἀπὸ τοῦ Ταΐνάρου σύνεχῶς μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἡ Θοάρη ὑπῆρξε καὶ εἶνε ἀχώριστος κοίνος τῆς ὅλης Ἑλληνικῆς ἀλύσσου.

Ο κυριώτερος λόγος τῆς τοιαύτης ἐθνικῆς καὶ γλωσσικῆς ἀγνόητος ἐν Θράκῃ είνε τὸ δῆ, οὐδα ἡ μᾶλλον πλησιεστέρα πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν χώρᾳ, ὑφίστατο ἄμεσον τὴν ἐπίδρασιν τῆς πρωτευούσης, ἔνθα οὐδέποτε ἔπανσαν καλλιεργούμενα τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα καὶ ἡ ἐθνικὴ συνειδήσις. Ἀλλὰ καὶ ἡ μετανάστευσις πολλῶν χιλιάδων Ἑλλήνων ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μετὰ τὴν ἀλλωσιν αὐτῆς, καὶ ἡ ἐγκατάστασις αὐτῶν, ίδιᾳ πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Θράκης, συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀπὸ πάσας τὰς ἀπόψεις γαρακτῆρος αὐτῆς.

Καὶ σήμερον πανταχοῦ τῆς Θράκης καὶ μέχρι τοῦ τελευταίου χωρίου, διατηροῦσιν αἱ διάφοροι Ἑλληνικαὶ Κοινότητες Σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων, συντελεστάς τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς προοδίου καὶ διὸ ὅν μεταδίδονται εἰς τὴν μαθητικῶσαν Θρᾳκιὴν νεότητα μετὰ τῆς μιօρφώσεως καὶ δλαι ἔκειναι αἱ ἀρεταὶ, διὸ ὅ Ἑλληνισμὸς πάντοτε προηγήθη δὲν τῶν λοιπῶν συνοίκιων φυλῶν, πρωτοστατῶν εἰς τὰν ἔργον εὐγενὲς καὶ προοδευτικόν.

Ἡ Θράκη εἶνε χώρα σχεδὸν ἐντέλως πεδινή, διασχιζομένη ὑπὸ ἀπειρίαν ποταμῶν καὶ ποταμίσκων, οἵτινες τὰ μέγιστα συντελοῦν εἰς τὴν εὐφορίαν αὐτῆς. Οὖσα κατατετμημένη εἰς μικρὰς ίδιωτησίας καὶ καλλιεργουμένη, καίτοι κατὰ τρόπον ἀρχαιώτατον, σχεδὸν ὀλόκληρος, εἶνε χώρα εὐφροσύνητη καὶ πλουσιωτάτη εἰς παραγωγὴν ίδιᾳ σίτου, ἀραβίστου καὶ οἶνοι. Σχεδὸν δὲν ὑπάρχει οἰκογενειάρχης δυτικὸς νὰ μη ἔχῃ ίδιωτητον οὐκίαν καὶ ἀπελον. Παραλή-

λως δὲ πρὸς τὴν γεωργίαν εἶνε ἀρκούντως ἀνεπιγμένη καὶ ἡ κτηνοτροφία.

Οἱ κατοικοὶ τῆς χώρας ταῦτης, ἐν μέσῳ τοιαύ-
της εὐφορίας καὶ τοσούτου ἀφθόνου παραγωγῆς,
ζῶντες βίον εὐμαρέστατον καὶ ἀπλούστατον, δύντες
φιλήσυχοι, ἥσεμοι τὸν χαρακτῆρα, ὑγίεστατοι
καὶ ναοὶ οἰκογενειάρχαι. Οἱ βίοι, ιδίᾳ ἐν τῇ
ὑπαίθρῳ χώρᾳ, εἶνε τοσοῦτον ἐν τῇ ἀρχαιότητί¹
του ἀπλούς καὶ εὐμαρής, ὅστε δύναται τις νὰ
εἴπῃ διτὶ δῆλοι οἱ κατοικοὶ τῆς Θράκης εἶνε οἱ
εὐνηχεστεροὶ τῶν ἀνθρώπων. Ως ἐκ τοῦ τοιού-
του δὲ χαρακτῆρος τῶν κατοίκων τῆς οἱ Τούρ-
κοι, ιδίως κατὰ τὸν τελευταῖον αἰώνα, δὲν ὑπῆρ-
ξαν πρὸς αὐτοὺς τόσον ἄγριοι καὶ δεσποτικοὶ
καὶ καταστρεπτικοὶ δπως εἰς ἄλλας χώρας. Σε-
βόμενοι, δύναται τις νὰ εἴπῃ, τὰς ἐντελῶς εἰρη-
νικὰς ἀσχολίας τῶν κατοίκων, παρεχόντων εἰς
τοὺς δεσπότας των μέρος τῆς παραγωγῆς των,
καὶ μὴ δυναμένων ὡς ἐκ τῆς γειτνιάσεως τῆς
πρωτευούσης καὶ τοῦ πεδινοῦ τῆς χώρας νὰ
ἐπιδίδωνται εἰς ἐπαναστατικὰ κινήματα, σχεδὸν
οὐδέποτε ἐδήσωσαν ἢ κατέστρεψαν τὰς πόλεις,
τὰ χωρία καὶ τὰς ιδιοκτησίας αὐτῶν, ὃς πολλά-
κις συνέβη ἀλλαγοῦ.

Ἡ Θράκη ἀπέτελει ἄλλοτε σχεδὸν διλόκληρος τὸ βιλαέτιον τῆς Ἀδριανούπολεως μέχρι τῆς σημερον περιφήμου καταστάσης Τσατάλτσας. Τὸ διπόλοιπον τμῆμα μετὰ τῆς Κωνσταντινούπολεως καὶ μέρους τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀποτελεῖ τὸ βιλαέτιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Δυστυχῶς αἱ μεγάλαι αἱτται διοικητικαὶ διαιρέσεις ὑπῆρξαν διὰ τὴν Τουρκίαν αἵτια οὐχὶ μικρᾶς κακοδαιμονίας, διὰ τὸ σχεδὸν διδύνατον τῆς διοικητικῆς συνοχῆς τόσων μεγάλων ἐκτάσεων, ἐν αἷς δὲ ἐκάστοτε Βαλῆς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνθρώπος ἀνεπαρκής, ἢ τὸ ἀπόλυτος κύριος, θύνων καὶ ἀπολύτων κατά τὸ δοκοῦν.

Ἐνεκα τοῦ διογκητικοῦ τούτου συστήματος καὶ ἐν Θράκῃ οὐδέποτε κατεδείχθη ἐκ μέρους τῶν ἀρχῶν πατρικὴ μέριμνα καὶ πρόνοια. Τὰ πάντα ἔλαμβανον τὴν φυσικὴν τινὲς ἔξελιξιν ἀνευ οὐδεμιᾶς ἐπιστημονικῆς ἐπιστασίας καὶ ἐφ' ὅσον ἦ διοιτροπία καὶ τὰ συμφέροντα τῶν διαφόρων

πασάδων καὶ μπένδων δὲν ἔκαλυν καὶ ταῦτην.
Κατὰ τὰς ἐπισήμους στατιστικὰς αὐτῆς τῆς
τουφικῆς Κυβερνήσεως ἐν τῷ βιλαετίῳ Ἀδρια-
νουπόλεως ὑπάρχουσι Τοῦρκοι 490,000, "Ελλη-
νες 380,000, Βούλγαροι 97,000, διάφοροι ἄλλαι
ἐθνότητες (Ἄρμένιοι, Ἐβραῖοι καὶ Εὐρωπαῖοι)
30,000. Ἐν δὲ τῷ Θρακιῷ τιμήματι τοῦ βιλαε-
τίου Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τῆς πρώτευού-
σης ὑπάρχουσι Τοῦρκοι 620,000, "Ελληνες
535,000. Βούλγαροι ἐν τῷ τιμήματι τούτῳ δὲν

νπάροχουσιν. Ὡτοὶ ἐν δῃ τῇ Θράκῃ ὑπάρχουσι
Τοῦρκοι 1,110,000, Ἑλλήνες 915,000, Βουλγα-
ροὶ 97,000.

Ἐάν δέθεν δοιθῇ σήμερον εἰς τοὺς Βουλγάρους ἡ γραμμὴ Μηδείας - Αὗνου θὰ ὑπαχθῶσιν ὑπὸ τὴν Βουλγαρικὴν κυριαρχίαν Ἑλλήνες 320,000, Τούρκοι 400,000 καὶ Βούλγαροι 80,000. Αὕτη εἶνε ἡ ἀλήθεια ἡ σαλπιζομένη διὰ τοῦ ἀφευδοντος στόματος τῶν ἐθνολογικῶν δεδομένων, ἃτινα οὐδεμία κακοβουλία δύναται νὰ διαστρέψῃ.

Πρωτεύουσα τῆς Θράκης καὶ Ἰδιαιτέρως τοῦ λεγομένου βιλαετίου τῆς Ἀδριανούπολεως ἦτο ἡ περιφήμος ἔνεκα τῆς τελευταίας ἡρωῶντος ἀμύνης καταστᾶσα Ἀδριανούπολις. Ἡ πόλις αὗτη κειμένη ἀκριβῶς εἰς τὸ μέσον τῆς Θράκης, ἐν μέσῳ μεγάλων καὶ ἐκτεταμένων πεδιάδων καὶ εἰς τὴν συμβολὴν τριῶν ποταμῶν, ἀπ’ ἀρχαιοτάτων χρόνων κατέστη τὸ κέντρον πάσης ἐμπορίης καὶ πνευματικῆς κινήσεως αὐτῆς.

Αἱ εὐρεθεῖσαι πρὸ τινων ἐπῶν ἐπιγραφαὶ ἐν Ἀδριανούπολει πιστοποιοῦν τὰς Ἰστορικὰς πληροφορίας, δῆτα κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ή πόλις αὐτῆς ἔκτισθη ὑπὸ τοῦ Ὁρέστου, μεταβαίνοντος διὰ τῆς Θρᾳκίης εἰς Ταμίσους, ἐξ οὗ καὶ ἔλαβε τὸ δῆμομα Ὁρεστειάς. Βραδύτερον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Θρᾳκῶν Βασιλέων, κατὰ τὴν ἐποχὴν διηλούντοι τοῦ Φιλίππου καὶ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἥτις Ἀδριανούπολις ὠνομάζετο Uskudama — λέγεται τῆς Θρᾳκικῆς διαλέκτου, ἀγνωστον ἀκριβῶς τοι τημαίνοντα — τέλος δὲ ἀνακτισθεῖσα καὶ εὑρισκόμενησα ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ ἔλαβε καὶ τὸ δῆμομα αὐτοῦ, τὸ ὅποιον καὶ ἔπαιπολουνθεῖ μέγοι σήμερον φέρουντα.

“**Η** ‘Αδριανούπολις, ὡς εἴπομεν, κεῖται ἐν
μέσῳ πεδιάδων, πλὴν δύο-τριῶν πέριξ αὐτῆς
λοφίσιων, ἐφ’ ᾧ ἀπὸ ἑτῶν οἱ Τοῦρκοι ἔξετέ-
λεσσον πρώτης τάξεως ὅχυρωματικὰ ἔργα, τὰ
ὅποια κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη συνεπλήρωσαν καὶ
δι’ ὧν κατώρθωσάν νῦν ἀμυνθῶσι κατὰ τῶν Βουλ-
γάρων ἐπὶ διπλίου μῆνας.⁴ **Η** ἄμυνα ἐν αὐτῇ
τῶν Τούρκων εἶνε μεγάλης στρατιωτικῆς σημα-
σίας, διότι, ὡς εἴπομεν, ἡ πόλις αὐτῇ στερεού-
μενη σχεδὸν πάσης φυσικῆς ὅχυρωσεως δὲν
παρουσιάζει τὰς δυσχερείας, τὰς δόποιας συνήν-
τησσεν δὲ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἐν Ίωαννινοῖς, ἡ δὲ
εἰσάμηνος τῶν Τούρκων ἄμυνα ἐν αὐτῇ δι’ ἀπλῶν
τειχοποιήσων τάφρων καὶ συρματοπλεγμάτων
ἀποτελεῖ τίτλον τιμῆς δι’ αὐτούς.

Ἡ Ἀδριανούπολις εἶναι, δπως δλαι σχεδὸν αἱ τουρκικαὶ πόλεις, ἐλεισηνὴ τὴν ὅψιν, μὲ δρόμους στενούς, ἀκανονίστοις καὶ βραχμερούς, μὲ οἰκοδομαὶ ἔυλινας καὶ μικρός, ἀνεν σύνδενὸς ὁμήρου

καὶ οὐδενὸς σχεδίου κατεσκευασμέναι. Κατοικεῖται δῆποτε 100,000 περίπου κατοίκων, ἐξ ὧν
45,000 εἰναι Τούρκοι, 35,000 "Ελληνες, 4-5000
Ἐβραῖοι, 4000 Ἀρμένιοι, 400-500 Βουλγάροι.
καὶ οἱ λοιποὶ Εὐρωπαῖοι, Ἀθήναγοι κ.λ.π. Οἱ
Βουλγάροι, δὲ βλέπετε τις, ἀποτελοῦν ἀσήμαντον
μειονότητα. Πάντες σχεδὸν εἰναι ἀμπελουργοὶ ἢ
καλλιεργοῦται ἔξωθεν ἐλθόντες, κατοικοῦντες εἰς
τὰ ἄκρα τῆς πόλεως καὶ ὅμιλοῦντες τὴν ἐλληνι-
κὴν γλῶσσαν. Παρὰ τὰς ἀπὸ ἑτῶν δὲ προστα-
θείσας, τῶν Βουλγάρων — καὶ δὴ τῆς ἐπισήμου
Κυβερνήσεώς των — διὰ σχολικῶν οἰκοδομῶν,
διὰ μαθητῶν φερομένων ἐκ Βουλγαρίας καὶ
διὰ δελεαστικῶν προσφορῶν πρὸς πτωχοὺς οἰ-
κογενειάρχας, οὐδένα ἀπολύτως ἥδην θησαν
· ἀποκήσωσιν οὗτοι δπαδὸν τῆς ἔθνικῆς των
προπαγάνδας.

Ἡ Ἀδριανούπολις, τὴν δποίαν τοσοῦτον ἀνθίσταντο οἱ Τούρκοι νὰ παραδώσωσιν εἰς χειρός Βουλγάρους, εἶνε δι' αὐτοὺς πόλις λεόπαρδος, μόνον διότι ἐκπορθήθησεῖσα κατὰ τὸ 1361 ὥπο τοῦ Σουλτάνου Μουράτ τοῦ Α' κατέστη ἡ τρόπωτι πρωτεύουσα τῶν Τούρκων ἐν Εὐρώπῃ, ἀλλὰ καὶ διότι ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ τάφοι Σουλτάνων, ὡς Μουράτ τοῦ Α' καὶ Σελῆμι τοῦ Α' καὶ ἄλλων ἀγίων των. Ἐπίσης ὑπάρχει ἐν αὐτῇ, τισθὲν ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Σελῆμι τοῦ Α', καὶ ὑπὸ ὁδαιότερον, μεγαλύτερον, καλλιπρεπέστερον, ἀψιτούργημα οἰκοδομικῆς, τζαμίον δὲλου τοῦ Ισλαμισμοῦ, κατασκευασθὲν ὑπὸ Ἐλληνος ἀρχιέκτονος — καθ' ἡ μαρτυρεῖται ὑπὸ τῆς παράδοσεως — κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς Ἀγίας Σοφίας. Οἱ Ἐλλήνες — τοῦ πρέσβεως ταῦτα κατέγνωσαν

Οι Ἑλληνες τῆς πόλεως ταύτης κατέχουσιν
καὶ χειρας των δολάρηρον σχεδὸν τὸ ἐμπόριον,
ἀποτελοῦν τὸ μόνον πεπολιτισμένον στοιχεῖον,
διατηροῦντες ἀπείρους εὐπρεπεῖς Σχολὰς καὶ
Εκκλησίας, Γυμνάσιον ἀνεγνωρισμένον, Συλ-
λόγους, Λέσχας οὐτοῦ, ἡ δὲ Ἑλληνικὴ γλῶσσα μετὰ
ης τουρκικῆς εἶνε ἀι μόναι, αἵτινες διμιούνται
γεδὸν παρ' ὅλων τῶν κατοίκων.

Ἡ Θράκη, ὡς είνε γνωστὸν ἐκ τῆς Γεωγραφίας, ἀποτελεῖ τὴν ἔδαφικήν συνέχειαν τῆς πρὸς ἡνὶν Κωνσταντινούπολιν ὅδου, πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἑλληνικῶν ὄνειρων, πρὸς τὴν πόλιν τὴν υψηλερθοῦσαν τὰ ἐδυτικά μας Ἰδανικά, τὴν Μεσαλίην Ἰδέαν. Οἱ Βούλγαροι πάντοτε ἐπεδίωκον τὴν κατατομὴν τῆς ὁδοῦ ταύτης διὰ τῆς εἰς τὸ Αἴγαιον καθόδου των. Δι’ αὐτοὺς ἡ μέλλουσα τρωτεύουσα τινα θὰ είνε (!) ἡ Κωνσταντινούπολις, εἰς ἣν δίδουσι τὸ ὄνομα Τσάριγρατ = πόλις τοῦ Τσάρου, δὲ σημερινὸς Τσάρος των Φερδινάνδος, διὰ νὰ ὑποθάλψῃ παρὰ τῷ λαῷ

τὰς τοιαύτας ἐλπίδας καὶ ἔθνικὰς τάσεις, συνειδεῖται νὰ φωτογραφῆται μὲ ἐνδυμασίαν τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων, τὴν εἰκόνα του δὲ ταύτην φέρουσιν καὶ τὰ πρότινων μηρῶν ἐκδόντα γραμματόσημα. Δι’ αὐτοὺς ἡ κατάληψης τῆς Θράκης ἀποτελεῖ καθαρὰν κατάτησιν, ἀφ’ ὃ δὲ ἐθνολογικὸς χαρακτήρας αὐτῆς εἶνε τελείως Ἑλληνικὸς καὶ ἀφ’ οὗ ἀπὸ τοῦ ἐνδός ἀκρού μέχρι τοῦ ἄλλου λαλεῖται ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα σχεδόν καθολοκληρίαν.

Αἱ περιστάσεις, ἡ ἀνάγκη, ἡ μοῖρα, εἰπῆτε δι’ τι θέλετε, ἔμελλον νὰ ὑπαγάγωσι χώραν ἐντελῶς Ἑλληνικὴν εἰς χεῖρας τῶν Βούλγαρων, τῆς φυλῆς δηλονότι ἑκείτης, ἥτις ὅσον ὀνδεμία ἐτέρα φυλὴ ἐν τῷ κόσμῳ, ἐμίσησε καὶ μισεῖ τὸν Ἑλληνισμόν, μετεχομένη πάντα τὰ θεμετά καὶ ἀνέμιτα καὶ ἀνόσια μέτρα πρὸς διώγμὸν καὶ ἔξαφάνισιν αὐτὸν. Τραντάτη τούτου ἀπόδειξις εἶνε ἡ Ἀνατολικὴ Ρωμυλία, ἐν ἥ διὰ τῶν γνωστῶν μεθόδων κατώρθωσαν νὰ ἔκβουλγαρίσωσιν ἡ νὰ ἐκδιώξωσι 150,000 Ἑλλήνων. Η τύχη

αὕτη τῶν ὁμοειδῶν μας τῆς Βορείου Θράκης μᾶς καταδεικνύει τὸ μέλλον, ὅπερ ἐπιφυλάσσεται διὰ τοὺς θρακικοὺς πληθυσμούς, τοὺς σημερονύπαγομένους ὑπὸ τὴν βουλγαρικὴν κυριαρχίαν.

Ο Βούλγαρος δὲν δύναται νὰ ἀνεχῇ τὸν Ἑλληνικὸν τοῦ πρόγραμμα εἴτε διώγμὸς καὶ ἡ καταστροφὴ αὐτοῦ. Ἄρα γε ἡ σημερινὴ συμμαχία μᾶς θὰ μεταλλάξῃ τὸν χαρακτῆρα τοῦ τοῦτον; Ἄρα γε δὲν θὰ ἐφαρμοσθῶσι κατὰ τῶν Ἑλλήνων αἱ γνωσταὶ μέθοδοι τοῦ διώγμον τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας; Ἄρα γε διόρικός Ἑλληνισμὸς θὰ δυνηθῇ τελεσφόρως νὰ διεξάγῃ τὸν κατ’ αὐτοῦ ἀγῶνα; Αὐταὶ καὶ τόσαι ἄλλαι ἐρωτήσεις προβάλλονται ἀπειλητικαὶ καὶ εἰς τὰς ὅποιας δὲν θέλομεν νὰ δώσωμεν ἡμεῖς τὴν ἀπάντησιν. Οἱ Κυβερνήται τῆς χώρας, οἱ ὑπευθύνως χειριζόμενοι τὰ ἔθνικὰ ζητήματα, θὰ δώσωσι αὐτοὺς τὴν ἀπάντησιν ἔναντι τοῦ ἔθνους καὶ τῆς ιστορίας. Ήμεῖς φοβούμεθα πολὺ διὰ τὴν αὔριον, ἔχυμονόσαν πολλοὺς κινδύνους καὶ νέοντας ἀγῶνας.

ΠΕΤΡΟΣ ΑΞΙΩΤΙΔΑΣ

Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Ε Σ

Γοργά δ ἔνας ἔπειτα ἀπὸ τὸν ἄλλον ἔπεσαν οἱ ἀνθρώποι τῶν γραμμάτων ποὺ εὑρέθησαν στὸν μεγάλον ἀγῶνα. Νομίζει κανεὶς πώς ἡσαν δεμένοι μεταξὺ τοῦ μὲ κάποιαν ἀρχατη κλωστῆ. Ἀλλὰ μήπως καὶ δὲν ἦσαν; Ποιά νήματα είναι πειδὸν δυνατά καὶ σέρνονται ὑρογύρεις στὴν ἴδια μοῖρα ὅσους είναι δεμένοι μ’ αὐτά, ἀπὸ τὰ νήματα τῶν ἰδεῖν;

Ο Γούναρης, ὁ Χατζηγιανάκογλους, ὁ Κληρονόμος είναι οἱ τρεῖς τελευταῖοι νεκροὶ τῆς ἱδέας. Ο πρῶτος ἦταν ὁ καλὸς σχολάρχης καὶ τραγουδιστής, ποὺ δὲν δέχεται σὲ τραγούνδια τὴν καλωσύνη τῆς ψυχῆς του τὴν ἐστάλαζε υπομονητικά στῆς καρδιές τῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου του. Ο δεύτερος ἦταν ὁ ἀνθρωπός τῆς ἱδέας, τῆς κάθε ἱδέας καλῆς ἡ κατῆς, δρῆς ἡ στραβῆς ὁδιάφορο. Αφιερώνετο σ’ αὐτὴν τοσού πολὺ ποὺ ἐλλησιονοῦσε τὴν πραγματικότητα καὶ τὴν ζωή. Τὸ μαρτυρεῖται ἡ ἀποτυχία τῆς ἐφημερίδος του, τῶν θεατρικῶν ἔργων του, τοῦ πολιτικοῦ τού σταδίου. Καὶ ὁ τρίτος, ἀποτυχημένος τῆς ζωῆς, Ἀνθρωπός τῆς πλαγιᾶς τοῦ βουνοῦ, τῆς φλογέρας, τῶν ἀρμάτων ἔχασε τὸν δρόμο του καὶ βρέθηκε ἔξαφνα σὲ μιὰ πόλη. Τοῦ χρεώστομεν δύμας ἀρκετά λουλούδια ἀπὸ ἔκεντα ποὺ ἀν δὲν ματωσεῖ κανεὶς τὸ πόδι του στὸν ἄγριο βράχο τοῦ βουνοῦ, δὲν τὰ βρίσκει. Εἶχε συνάψει δχι λίγα καὶ τὰ ἔχαριστα στὴν Ἑλληνικὴ λαογραφία.

Καὶ οἱ τρεῖς στὸν πρῶτον ἥχο τῆς σάλπιγγος τοῦ πολέμου ἐργάζονται στὴν πρώτη γραμμή. Καὶ οἱ τρεῖς σὲ τρία ξεχωριστά σημεῖα τοῦ ἀγῶνος, ἀλλὰ κοντά, κοντά ὃ ἔνας μὲ τὸν ἄλλον ἔπεσαν. Καὶ ἔτοι μαζί μὲ τὰ δραιότερα λουλούδια τῆς Ἑλληνικῆς νεοτήτος ποὺ ἔφευγαν καθαρά μέτρα καὶ δὲν είχεν οὐτε ἔνα σχίσμο . . .

Κοίτεται δὲ Νοῦς ἀγωνιστῆς! Καὶ πλανημένα τὸ ἀγατημένα του δνειρά πετοῦν σιμά του, τὸν ἀγκαλιάζουν, τὸν φιλοῦν λευκανθισμένα καὶ πλέονται νὰ γίνουντε τὰ σάβανά του.

Κάποιος μοῦ περιέγραψεν ἔτοι τὴν σημαίαν τοῦ 8ου Συντάγματος, πρὶν τὴν ἰδω:

— Δέν είναι τίτοτε σπουδαῖο: σ’ ἔνα γαλανόλευκο πορφόρινο δεμένο σὲ βελούδοντυμένο κοντάρι, διακρίνονται λίγα γαλάζια κουρελάκια. Δίπλα σ’ αὐτά δεμένονται ἄλλα κομματάκια λευκού μεταξύοντον ποὺ μὲ τὸν παραμικρὸν δὲν μάλισταίσαν στὸν δέρα.

Τὴν είδα καὶ είναι ἀκριβῶς ὅπας μοῦ τὴν περιέγραψεν διὰ γνώριμός μου, ἐπιμένων εἰς τὰς λεπτομερεῖας ὡσὰν πετειδαμένος ρακούσιλέκτης. Απὸ τὴν σημαίαν δὲν μένουν παρὰ λίγα κουρελάκια γαλάζια καὶ λευκοῦ μεταξύοντον ποὺ δὲν κλεισθοῦν σὲ μουσεῖο κινδυνεύονταν ἀπὸ στιγμὴν εἰς στιγμὴν ὑποπαχθοῦν ἀπὸ δένα βίσιο φύσημα τοῦ ἀνέμου. Άλλὰ τί μ’ αὐτό. Η χώρα τοῦ γαλανοῦ καὶ τοῦ λευκοῦ δὲν θέληται διαλαΐτερα ποντικά για διαλαΐσσουν στὸν αἰθέρας τὴν δόξαν της. Υπάρχουν κοντέλια ποὺ είναι θησαυροὶ ἀνεκτίμητοι καὶ ὑπάρχουν ἀλλὰ πράγματα, ποὺ χωρίς νὰ είναι κοντέλια, είναι χειρότερα ἀπ’ αὐτά. Καὶ ἀλήθεια. Τὸ μαῦρο ποὺ ἔντυσε τὸ Υπουργεῖο τῶν Εσωτερικῶν ωσδαν χήρα ἀρχοντοχωριάτη, ήτον πεντακόσια μέτρα καὶ δὲν είχεν οὐτε ἔνα σχίσμο . . .

Μία παράγραφος πέντε γραμμῶν τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως» ἔγινεν ἀπέραντος τάφος δύου ἔχω-

νεύθησαν 393 ἄνθρωποι. Τόσους ὑπόλογοις εἰς ἑπτοσημεῖος στατιστικὴ τοῦ Κοάτους τοὺς καταδικασμένους εἰς ἰσόβια δεσμά. Δὲν είμαι ποσῶς φιλάνθρωπος, ώστε νὰ διαμαρτυρηθῶ, διότι οἱ ἀνθρώποι αὐτοί, οἱ δύοιοι βέβαια δὲν ἐριψθησαν μέσα εἰς τὸν τάφον τῶν τεοσού τοὺς τοῦν τοῖχον τῆς φυλακῆς διὰ τὸ ἀγαθὸν ποὺ ἔπειραν τύχην. Ορίστε δημοσία χρεωκοπία τῆς ἐποχῆς μας. Λέγει πῶς ἐποχώρησε π’ ὅλον προχωρεῖ ἀπὸ τοὺς σκοτεινοὺς αἰῶνας ποὺ γιὰ κάποιαν διαφορά τους μὲ τοὺς ὄντως πόνους είχαν πρόχειρο κανονιστικό μέσον τὸ μαχαίρι καὶ τὰ δεσμά. Καὶ δημοσία μόλις εὐθεῖα εἰς τὴν φυλακῆς κατάδικοι.

— Φωνάζετε, κύριοι, διὰ τὸ μαῦρα σᾶς ἔγνωσαν τὴν ψυχή. Ορίστε λοιπὸν ὅτι ἐγώ ἐστοισα τὸ μαχαίρι μου μὲ μόβ, είτεν εἰς κάποιον καλλιτέχνην ὃ γειτονικός του ἐμπορός, ποὺ πιστός εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Βασιλίσσης ἔφθασεν ἀκόμη καὶ τὰ γαλάζια τῆς Ἑλληνικῆς σημαίας γ’ ἀντικαταστήσην μὲ λουρίδες μόβ.

Τὸ μοβ διὸ τὸ δεύτερον χρῶμα τῆς ὄντλιας εἰνόνος τοῦ πενθουμούς τῶν Αθηνῶν. Ή Βασιλίσσασα τρομαγμένη ἀπὸ τὴν μαυρίλα ποὺ διόλενα πλατύτερη καὶ βαρύτερη ἐσκέπαζε τὴν πόλιν, είτεν διὰ τὸ μαῦρο πρέπει νὰ προτιμηθῇ. Καὶ τὸ μοβ είναι τὸ πένθιμον βασιλικὸν χρῶμα. Τί ἔννοούσε τὸ εἰδόμενον εἰς τὸν στολισμὸν τῆς Μητροπόλεως ὃπου ἐπεστάτησε μόνη. Εἴννοούσε τὸ γλυκὸν καὶ ἐλαφρόν πενθιμόν χρῶμα τοῦ μενεχέ. Τί ἔγινεν δημος ἔπειτα ἀπὸ τὴν Βασιλικὴν πρότασιν τὸ εἰδόμενον. Δὲν ενδέθη χτυπητὴ ἀπόχρωσις τοῦ μοβ ποὺ νὰ μήν εἴη πληρῶθη κάπου. Υφάσματα ἀπὸ τὸ μοβ τὸ μελανιού ἔως τὸ μοβ τῆς μισομαρμάρεων παταρούνας ἀνεκανθήσαν πότισια, πόρτες καὶ παράθυρα, ἔως διονέσεις τὸν πληρεόλατον θέαμα τῆς ιδέας τοῦ πενθουμούς καὶ της μαύρης ἀκαλαιούσησίας προσετέθη τὸ ἀρκετά ευθύμιον τῆς καλαισθησίας τῶν ἀποκρηπάτων.

Φαίνεται διὰ τὸ δέων γιὰ πολὺν ἀκόμη καιρόν πότισιας πρέπει νὰ διατυπωνέται μὲ τὰς καλλιτεχνικὴ σύστασις πρέπει νὰ διατυπωνέται μὲ τὰς λεπτομερεῖας τοῦ διατακτικοῦ ἀποφάσεως τοῦ εἰρηνοδικείου. Εἰς τὸ μεταξὺ δημοσίευεται νὰ μήν παρουσιασθῇ νέα περίστασις γιὰ νὰ πενθήσωμεν.

ΒΡΑΔΥΝΟΣ



«Ἐσοῦ ἥρεμος τὴν σκέψιν καὶ τὸν νοῦν· καὶ μὴ λη-
σμονεῖς ποτὲ διὰ βασιλεύεις λαοῦ μεσημβρινοῦ, τοῦ
ὅποιου δὲ δργή καὶ τὸ εὐέξαπτον στιγμαῖς ἀναφέ-
γονται, καὶ εἰς μίαν τοιαύτην στιγμὴν ἡμιπορεῖ νά εἴτη
καὶ νά πρεσῆ πολλά, τὰ δόπια μετά μίον στιγμὴν
ἴσως τὰ λησμονεῖ πάλιν. Διὰ τοῦτο μὴ θυμῶντες ποτὲ,
καὶ μὴ λησμονεῖς, διὰ συχνὰ ἐλνε προτιμότερον νά
ὑποφέρῃ διὰ βασιλεὺς δὲ ἴδιος, ἔστο καὶ ἡθικῶς, παρὰ
νά υποφέρῃ δὲ λαὸς καὶ δὲ τόπος.

“Ἐπίστες, τὰ συμφέροντα τοῦ Λαοῦ καὶ τοῦ Τόπου πρέπει νῦν προηγούνται παντὸς ἄλλου συμφέροντος. Ἐνθυμοῦ τούτῳ πάντοτε, ἀγάπατέ μου Ντίνο, καὶ διὸ Θεός ἐν τῇ ἀπειράντω Τον χάριτον ἀγαθότητι θὰ σ' εὐλογήσῃ καὶ θὰ σὲ βοηθήσῃ εἰς τὸ βαρύν σου ἔργον καὶ τὸ πλήρες ενθυμιῶν ἀξιώμα σου.

«Ἄγαπα καὶ προστάτευε τὴν ἐνλογημένην σου μητέρα, νὰ ἴσαι δι᾽ αὐτῆν πάντοτε τρυφερὸς καὶ ἀφωσιώμενος μίσος.

«Δῶσε εἰς τὰ παιδιά σου καλήν, ήγα καὶ Ἑλληνικήν
ἀνατροφήν. Ὁφείλοντας νὰ είνεται Ἑλληνες καὶ τίποτε
ἄλλο.

«Ἄγαπά τ' ἀδέλφια σου νὰ γίσαι πάντοτε δι' αὐτὰ καλὸς ὀδελφός.

«Ἐάν ποτε ἡδίκησα κανένα ἀπὸ σας, τὸ ἄγαπημένα
μου παιδιά, συγχωρήστε με.
«Τὴν προσφιλῆ μου Ὀλγάν ἀγαπῶ μέχρι τελευ-

ταῖς μον πνοῆς.
«Καὶ τώρα σᾶς εὐλογῷ δόλους. Ο Θεὸς νὰ σᾶς εὐ-
λογῇ καὶ νὰ σᾶς φυλάσσῃ μαζῆ μὲ τὴν ἀγαπητῆν μου

μικρὸν Ἐλλάδα.
«Μή μὲ λησμονῆσετε. Αμήν».

ΟΡΑΙΑΣ σκηνάς καὶ ἐπεισόδια ποὺ μᾶς ἔδωκεν δό-
πλόειος; ἔξακολουθοῦν νὰ σημειώνουν αἱ ἐφημε-
ρόδες. Οἱ κ. Καρβούνης εἰς ἀνταπόκρισιν τοῦ ἕξ· Ἰωαν-
νίνων πρὸς τὴν «Ἐστίαν» γράψει καὶ τὰ ἔχει:

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Ἐσσάντ εἶχε ζητήσει νά ίδη συνωδεύετο από τους ἀξιωματικούς του σώματος του διγ ότι είς λογαργός τῶν πολινθόλων. Ο Ἐσσάντ πασσᾶς ἔγερθείς ἀμέσως, τοὺς συνεχάροι μετ ἑκατοστήκης θέριτης διὰ τὴν δραστιν τῶν εὐδώνων καὶ τὴν διοίκησιν τῶν.

— Όλος μοι δή θυμαστόμοι σάς ἀνήκει, ταγματάρχα,
διότι οἱ ἔνζωνοι σας κατὰ τὴν προέλασιν ἐβράδιζαν
ωστά ἐπὶ πεδίου ἀσκήσεων σᾶς συντάχθων εἰλικρινῶς
είμαι εύηγγες διτάξιος εἶνα μνητάπολης ὅπε σείς;

ΕΙΣ συνδιάλεξιν τοῦ αὐτοῦ ἀνταποκριτοῦ τῆς «Ἐστίας» μὲ. τὸν Ἐσσάτ πασσᾶ δημοσιεύεται καὶ ὁ ἔξης διάλογος:

— Ἐπιτέλος μου, στρατηγὲ μου, γὰ σᾶς ἐκφράσω τὸν θαυμασμὸν μὰς γενικῶς διὰ τὴν ὑπερίφορον ἄμυναν, τὴν δύοιαν ἀντετάξατε κατὰ τὸν στρατευμά-
τον με.

των μας...
— Εύχοριστώ διά την φιλοφρόνησιν, ἀλλ' εἰς ἐμὲ
μᾶλλον ἐπιβάλλεται νὰ σᾶς ἐκφράσω τὸν εἰλικρινῆ
μου δανακισμὸν διά τὸν νέον στρατόν σας: Διν αἱ προσ-
πάθειαι μου διά τὴν ὑπεράσπισιν τῆς γενεθλίου μου
πόλεως δὲν ἔστεφθησαν ὑπὸ ἐπιτυχίᾳ, παρηγοροῦ-
μαι ἀναλογιζόμενος δι τοὺς ἐπολέμησα κατὰ πνευματώδους

καὶ πολὺμηχάνου σφραγῶν, κατὰ στρατοῦ ἡρωίκου,
ἄξιου μεγάλων παθαδόσεων... Βεβαιωθῆτε ὅτι δὲν
κατατούμοιται εἰς μάταια κομπλιμένα: οἱ νέοι σας
ἄξιωματικοι ἐπέδειξαν ἀγδρείαν ἡρωίκην καὶ δόμην,
τὴν ὅποιαν ἔζηλευσαν οἱ γηραιότεροι δὲν ἔχουν πλέον
οἱ ἀξιωματικοί, τούς δποίους εἶγα γνωρίσει ἄλλοτε...

κάπου ἀλλοῦ... Σᾶς ἐπαναλαμβάνω ὅτι εἴμαι τούλα-
χιστον εὐγεριστημένος διότι ή φορά τῶν πραγμάτων
μ' ἔφερεν. Ἰττημένον ἀπὸ τοιούτον στρατόν...

Ο «Τσοιχιδές» γράφει εἰς τοὺς «Καιρούνες»: «Αἱ γεωμανικαὶ ἐφημεριδεῖς ἔξαιρουσι τὴν ἐκτίμησιν ἦν ἔχει δὲ Καίζερ πρὸς τὸν νέον Βασιλέα μας. Δημογεῖται δὲ μία ἐφημερίς τοῦ Βερολίνου τὸ κάτωθι ἄγγωστον ἀνέδοτον.

Πρό έτσι τῶν δικαίων σύνητῶν εἰς Κέρκυραν μὲ τὸν
τότε πρωθυπουργὸν κ. Θεοτόκην διὰ τὰ ἐλληνικὰ
πράγματα, εἴτε :

— Τὸ ζῆτημα τοῦ στρατοῦ σας ἐμπιστευθῆτε το εἰς τὴν Διάδουκον. Εἶναι τέλος ἀναγνωστὸς καὶ μεμόλος

τοῦ Διάδοχον. Είναι τελεῖος ὁργανωτής καὶ μεγάλος στρατηγός. Κάποιας ἐγένετο συζήτησις ἐνώπιον μου ἐν Βερολίνῳ καὶ ἐπέσπασε τὸν πενθρασμὸν τῶν στρατηγῶν μου εἰς τὰς γνώμας τούς περὶ νέας τακτικῆς. Καὶ ἡ Γερμανία θὰ ἥτο ὑπερήφανος διὰ τέτοιον στρατηγῶν. Θὰ τὸ Ιδῆτε!»

ΕΙΣ τὰς ἐφημεριδας ἔγραψη τὸ ἔξης ἑπτεισδιον:
"Οταν ἀπεβίσθων εἰς τὸν Πειραιά δὲ Ἰεωσάτ
πασσάς, δὲ κόσμος πον ἥτο συνηθεισμένος εἰς τὴν
προκυπαίαν, ἀπεκαλύψθη καὶ ἤρχισε νά χειρόκροτη.
Ο στρατηγὸς ἀγησυγχησεν εἰς τὴν ἀρχὴν κ' ἐστράφη
πρὸς τὸν συνοδὸν του:—
Τί αναμένεις αὐτῷ; Ἰστότριπε

— Τι σημαίνει αυτό; ηρωτήσεις.
— Σᾶς χαιρετούν στρατηγές.

— Οστε χαιρετοῦν ἐδῶ καὶ τοὺς ἡττημένους;

Ο “Ελληνίδαι” ματικώς πού τὸν συνάδεινε, τοῦ ἔξηγητσεν δι τὸν διαδότει τὸν στρατηγόν, δ ἀποιος διδιάφορον ἔαν τητῆθη, εἰχε μολαταντα πολεμήσει ορωπᾶς. Καὶ δ Ἐσάστη ἀπήντησε

— "Εύνος πων ἔχει τέτοια αἰσθήματα, δὲν ἥμπορει πυρά νὰ είναι μεγάλο.

ὅπερ ὁ ἔχθρὸς ἐνίσχυσεν ἔτι μᾶλλον μετὰ τὴν τοιαύτην προσέγγισιν, στρέψας πρὸς αὐτὸν τὰς κυριωτέρας αὐτοῦ δυνάμεις καὶ προσπαθείας.

Τὴν ιονίαν Ιανουαρίου ἀνέλαβον καὶ τὴν διοίκησιν τῆς στρατιᾶς τῆς Ἡπείρου. Μέχρι τῆς ιονίας Φεβρουαρίου αἱ ἐκατέρωθεν ἐπιχειρήσεις περιωρίσθησαν εἰς μικρὰς ἀμφισσαῖς καὶ εἰς καθημερινούς μικροὺς ἀγώνας πυρδόριλικον, ἔχοντι μισθίον· δὲ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστασις πρὸς μελέτην καὶ προταρακούντην τῆς γενικῆς ἐπιθέσεως πρὸς ἄλλων τοῦ φρουρίου. Ἡ λεπτομερῆς μελέτη τῆς κατὰ τοῦ νοτίου καὶ ἀνατολικοῦ μετώπου ἐπιθέσεως Μπιζανίου—Καστρίτας, ἡγαγεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ μέτωπα ταῦτα δὲν ἥσαν μὲν ἀπόρθητα, ἀλλ᾽ οὐδὲ ήταν ἐκπόρθησις αὐτῶν ὁ ἀπτετει μεγάλας θυσίας. Ἀπεφάσισα ὅτεν τὰς ἐπιχειρήσων αἰφνιδιαστικὴν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ δυτικοῦ μετώπου τοῦ φρουρίου, διπερ, καίτοι φύσει εἴκετον ὅχυρον, ἐφυλάσσετο ἀσθενέστερον, ηδὲ ἐπαγκύτηνος τοῦ ἔχθροῦ πρὸς τὸ μέρος ἐκείνον ἦτορ χαλαροτέρα. Ἡ τοιαύτη αἰφνιδιαστικὴ ἐπίθεσις κατὰ τοῦ δυτικοῦ μετώπου, πλήν τοῦ διὶ μακίστα τὴν διάσπασιν αὐτοῦ λίαν πιθανήν, θὰ ἔφερε τὸ στρατόν μου κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἰωαννίνων, θὰ ἥδυντο δὲ οὗτος ὁ ἀποκλεισμὸς τελείως τὴν ὁχυρωμένην τοποθεσίαν τοῦ Μπιζανίου, ἀποκόπων την μετά τῶν Ἰωαννίνων συγκοινώνων, εἴτε νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν νότων τῆς τοποθεσίας ταῦτης, ἀτίνα ἥσαν ἀνοργάνωτα, καθόδους ἡ τοποθεσία τοῦ Μπιζανίου δὲν ἀποτελεῖ αὐτοτελές περιφρακτὸν φρούριον, ἀλλὰ ὁχυρωμένον μέτωπον, οὗτονος πάντα σχεδὸν τὰς καραβίματα καὶ πυροβολεῖται εἰνε ἐστραμμένα πρὸς νότον καὶ ἀνατολὰς καὶ εὐρίσκονται εἰτὲ τῶν νοτίων καὶ ἀνατολικῶν κλιτῶν. Οὕτα η μὲν ταῦτα ὁρίσοντος κατὰ τῶν νότων καὶ κατὰ τοῦ Μπιζανίου ἐπίθεσις θὰ καθίστα τὴν τοποθεσίαν ταῦτην ἀκράτητον καὶ θὰ ἔπειρε πλήρῃ καταστροφὴν τῶν ἀμυνομένων αὐτῆς, ηδὲ ἀποκοπὴ τῆς μετά τῶν Ἰωαννίνων συγκοινωνίας, θὰ ἔξηγάγκαξε τὸν ἔχθρον εἰς ἀμέσων παραδόσους ὃς εἴκετον τῆς πείνης. Πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς αἰφνιδιαστικῆς ἐπίθεσεως ἔκρινα ἐπιβεβλημένον α'). Νὰ

ένισχυσσον είς τὸν ἔχθρον τὴν ἑταπτωσιν διτὶ ἡ κυρίᾳ ἐπίθεσις θὰ γίνη κατὰ τοῦ ἀνατολικοῦ μετάπου τοῦ φρουρίου, πρὸς τοῦτο δὲ παρ' ὅλας τὰς ἑδαινὰς δυσχερείας ἐνίσχυσα τὴν δεξιὰν πτέρυγα διὰ βαρέος καὶ πεδινοῦ προφύσιοικοῦ, διατάξας καὶ τὴν ἐκ Μετόπων προέλαυσιν τῆς μικτῆς ταξιμοχίας πρὸς κατάληψιν τοῦ Δούσκου. β) Νὰ συγκεντρώω μεγαλειτέφας δυνάμεις εἰς τὸ ἀριστερόν μου μετὰ τοχύτητος καὶ χροις νά ἀντιθῆται τοῦτο ὁ ἔχθρος. Πρὸς τούτο οὐδὲν τῶν ἀπέναντι τοῦ ἔχθρου καὶ νέην ἐπορχῇ μετ' αὐτοῦ τημάτων μετεύκησσα, ἐσχημάτισα δὲ ἐφεδρείας ἐν ἑκάστῃ Μεροποχίᾳ, ἃς ἐν μέρει μὲν διὰ γυκτεινῶν πορειῶν, ἐν μέρει δὲ διὰ κεκαλυμμένου ἐδάφους ἥγανγος πρὸς τὸ ἀριστερόν μου. γ) Νὰ ὅρούσω εἰς μέρος κατόληλον ἐν Ἐμήνῳ Ἀγγᾶ μεγάλην ἀποθήκην τροφίμων, πυρομάχικων, κειροφύγειων, ἐφεδρείαν κτηνῶν καὶ παντοιδίους ὄντων, ὥστε τὰ ἑκεῖθεν διερχόμενα τημάτα πρὸς σχηματισμὸν τῶν φαλάγγων προσβολῆς νά ἐφοδιάζωνται καὶ πληρῷσι τὰς ἐλλείψεις των. δ) Νὰ καθηλώσω ἐπὶ τόπον τὰς μακρὰν τοῦ φρουρίου ενίσχυκομένης ἔχθρικας δυνάμεις δύος μη ὅπερισσουν αἴτια πρὸς βοήθειαν τοῦ φρουρίου κατὰ τὴν γενεκήν ἐπίθεσιν, ταῦτοχρόνως δὲ νά κάμω τὸν ἔχθρον νά πιστεύσῃ διτὶ ἡ ἡμέρα αὕτη εἰνε εἰσέτι μακράν. Πρὸς τοῦτο διέταξα ἐπίθεσιν ἀποβάσεως ἐν Ἀγίοις Σαράντα, διαδόσας διτὶ ἐπρόκειτο περὶ διολκήσου Μεροποχίας, τὸ δὲ τοιούτον οὐ μόνον ἀπέσχολησε τὰς παοὰ τὸ Αέλινον ἐγθύμιας δυνάμεις, ἀλλὰ καὶ ἀπειά-

χρυσες τοιωντας και εξ αντων των Ιωαννίνων. Διέταξε
επίσης προέλασιν της τούτης Μεραρχίας εκ Κορυτούδη
και ἀποστάσματος της πέμπτης Μεραρχίας εκ Φουρκας

Τὴν ἔναρξιν τῶν κυνῆσεων τούτουν διέταξα εἰς τρόπον ὃστε ὁ ἔχορθρος, δοτὶς θὸς ὑπελόγιεν ἴως ὅτι θ' ἀνέμενον τὴν συμπλήρωσιν τῶν στρατευμάτων τούτων πρὸς Ἰωάννιν ἵνα διατάξῃ τὴν ἐπίθεσιν, νὰ ἀτα-
τηθῇ ὡς πρὸς τὸν χρόνον καθόδη πρὸς τοῦτο ἀπ-
τοῦτο τοῦλάχιστον 8 ἡμέραι, ἐνῷ αὐτὴν ἔξετελέσθη
μετὰ δύο ἔως τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκδῆλωσιν τῶν
κυνῆσεων τούτων. Πρόγραμμα καταρρθώθη ὥστε ἀπασα-
αὶ προπαρασκευαστικαὶ αὐται κυνῆσεις νὰ ἐκτελεσθῶσ-
σιν ἐν μεγίστῃ μυστικότητι παρὰ ὅλην τὴν ἐπικρατή-
σασαν σφρόδαν χιονοθύελλαν καὶ τὸ διάσπατον τοῦ
ἔδαφους μετ' ἀκριβείας καὶ τάξεως παραπειγματικῆς.
Οὕτω κατώρθωσα νό συγκεντρώσω ἀπὸ τῆς 17 μέχρι
τῆς ἑσπέρας τῆς 19 Φεβρουαρίου εἰς τὸ ἀριστερὸν μου
δύναμιν ἐξ 23 ταγμάτων καὶ διάρεισιν πυροβο-
λαρχιῶν, ἢ κατένεμα εἰς τρεῖς φάλαγγας ὑπὸ τὴν
αὐτούτεραν διοικήσιν τοῦ μητροπολίτη Μοσχοχούλου.
Αἱ δύο τῶν φαλάγγων τούτων συγκεντρώθησαν ἐντὸς
τῆς στενωποῦ τῆς Μανωλιάσας, ἡ δὲ τρίτη ἀριστερὸν
φάλαγγε περικάμψασα νοτιοδυτικῶς τὸ δρός Ὀλίσικο
συνηθροίσθη παρὰ τὴν Πλέσσαν. Ἐνῷ ἔξετελεῖτο
κύνεισα αὐτῆν διέταξα ἀπὸ τῆς πρωιᾶς τῆς 19ης, ὅπως
ἀποτρέψω ἀπὸ ταῦτης τὴν προσθήσιν τοῦ ἔχθρου καὶ
ἀπασχολήσω αὐτόν, σφρόδρῳ βομβαρδισμὸν διὰ πασῶν
τῶν πυροβολαρχιῶν κατά τε τοῦ νοτίου καὶ τοῦ ἀνα-
τολικοῦ μετώπου ἐν συνδυασμῷ μετὰ πυρῶν Πεζικοῦ
ἄτινα ἐπιόπουν νὰ προκαλέσουν τὸν ἔχθρον νὰ κατα-
λαβῇ τὰς θέσεις μάχης αὐτοῦ καὶ ὑποστῇ μεγαλύτε-
ρας φρούρας. Τὸ τοιούτον ἐπετεύχθη πράγματι, τὸ δέ
πυροβολικὸν κατέσπειρεν ἐπὶ τῆς τοποθεσίας τοῦ Μπι-
ζανίου κατά τὴν ἡμέραν ἐκείνην περὶ τὰς 15,000 ὄβι-
δας, αἵτινες, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων διὸ αὐτοψίας ἔπει τοῦ
Μπιζανίου ἐβεβαιώθην, ἐπίγνευκον εἰς τὸν ἔχθρον με-
γάλας κατατροφάς. Ταντοχρόνως δὲ διέταξα καὶ ἐπί-
θεσιν τῆς μικτῆς ταξιαρχίας πρὸς κατάληψιν τοῦ Δρί-
σκον καὶ Κοντοβράκη.

Τὸ πῦρ τὸν πυροβολικοῦ ἔξηκαλούνθησεν ἀραιότερον καὶ κατὰ τὴν νύκτα πρὸς καταπίεσιν τοῦ ἔχθρου. Τὴν ἐπομένην γε Φεβρουαρίου δέκατῃ γενικήν ἐπίθεσιν. Κατὰ ταῦτην τὸ μὲν δεῖξιν ἔδει νὰ ἔκτελέσῃ ἀγώνων κατατίβης προχωρῶν βραδέων κατὰ τοῦ ἀνατολικοῦ μετώπου, τὸ δέκατον ἔδει γ' ἀπασχολῆντα τὸν ἔχθρον διάτοπην, τὸ δὲ ἀριστερὸν ἔδει νὰ ἔκτελέσῃ αἰφνιδιαστικῶς κατὰ τοῦ δυτικοῦ μετώπου ἐπίθεσιν πρὸς διάσπασιν αὐτοῦ. Τὸ πυροβολικὸν ἔδει νὰ ἔξηκαλον θήσης σφρόδιτέρον βομβαρδισμόν. Πάντα τὰ διατάχθεντα ἔξετελέσθησαν ἀκριβεστατα. Τὴν γηνῆς πωλαῖς ἡ ἀριστερὰ φάλαιγξ κατελάμβανεν αἰφνιδιαστικῶς τὰ χαρακώματα τοῦ Ἀγίου Νικολάου, ἔτερον δὲ τημῆμα αὐτῆς τὰ ἐρύματα τῆς Δούρουντες. Ταυτοχόνως ἡ δεξιὰ φάλαιγξ ἔξετοπες τὸν ἔχθρον ἐπειδὸν τῶν ψυμάτων τῆς Μανωλάσσας. Περὶ τὴν τρίτην ἑσπερινὴν ὀδανιακοῦ τοποθεσίας τοῦ δυτικοῦ μετώπου πρὸς τὴν πεδιάδα καταδιωκόμεναι κατὰ πόδας ὑπὸ τῶν ἡμετέρων. Ἀπόπειρα τὸν ἔχθρον πρὸς συνάθροισιν τῶν πυροχωρούντων παρὰ τὴν Ραψίσταν ἐμπαταύθη ὑπὸ τῶν πυρῶν τοῦ ἡμετέρου δρειβατικοῦ πυροβολικοῦ, ὅπερ διεσκόρπισεν αὐτοὺς μετὰ πολλῶν ἀπωλειῶν καὶ τοὺς ἔξηκνάγκασε νὰ φύγωσιν ἀτάκτως πρὸς τὰ Ἰωάννινα. Οὕτω τὸ δυτικὸν μέτωπον τοῦ φρουρίου διεσπάσθη μεταξὺ Σαδοβίτσης καὶ Ἀγίου Νικολάου, τὰ δὲ προστατεύοντα αὐτὸν τὸ πυροβόλα ἥλωθησαν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων. Μεταξὺ τοῦ καὶ της ποιῶντος ὁδος ταῦτα τῶν τοιῶν

ήμιδην φαλάγγων είχον κατέλθει εἰς τὴν πεδιάδα καταδιώκοντα τὸν ἔχθρον. Ἐπειδὴ δὲ τημάτα διησύνοντο ἐναντίον τῶν πρὸς βορρᾶν τημάτων τῆς Σαδοβίτης. Ὄλιγον πρὸ τῆς ἑπέρας οἱ εὐζωνοὶ ήμιδην ἔτασσον προφυλακός 500 μέτρου πρὸ τῆς πόλεως Ἰωαννίνων, ἀπέκοπτον τὴν τηλεφωνικὴν συγκοινωνίαν τοῦ Μπιζανίου μετὰ τῆς πόλεως καὶ ἀπέκλειον τελείως τὴν μεταξὺ τούτου καὶ ἑκείνης συγκοινωνίαν.

Ἄντος δὲ διοικητῆς τοῦ φρουρίου Βεγήπη βένης, ὡς ὁμολόγησεν δὲ ίδιος, θελήσας νὰ εἰσέλθῃ πρὸς τὸ ἐποχέρας εἰς τὴν πόλιν ενδέδη πρὸ τοῦ ἀδυνάτου καὶ ἡναγκασθή νὰ ἐπιστρέψῃ, νὰ παρακάμψῃ τὴν λίμνην καὶ νὰ εἰσέλθῃ διὰ λείμου εἰς Ἰωαννίνα. Ἡ διὸ τὴν ἐπομένην (21) ἐκδοθεῖσα πρὸς τὸ στράτευμα διαταγὴ μου ὥριζεν ἔξακολούθησιν τῆς ἐπιθέσεως κατὰ τῶν βορειοδυτικῶν κλιτῶν τοῦ Μπιζανίου, ὅπως καταληφθοῦν ἐκ τῶν ὅπισθεν τὰ ἀμυντικὰ αὐτοῦ ἔργα. Πρὸ τῆς τοιωτῆς τακτικῆς καταστάσεως, δὲ ἀρχιτράγος τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων, βλέπων τὸ ἀκοπον καὶ μάταιον πάσης περιπλέων ἀντιστάσεως, ἔστειλε πρὸς με ἀπεσταλμένους, προτείνων παράδοσιν τοῦ τε φρουρίου καὶ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἀνευ δόσων. Κατόπιν τούτου διέταξα περὶ τὴν 5ην πρωινὴν τῆς 21ης Φεβρουαρίου τὴν πάνσιν τοῦ πυρός τοῦ πυροβολικοῦ, ὅπερ ἔξηρανούσθει καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς νυκτὸς, ἡ δὲ ποράδοσις ἤρξατο περὶ τὴν αὔγην.

Τὸ ἐπίσημον πρωτόκολλον, τῆς παραδόσεως ἀπέστειλα ὑμῖν ὡς ὑπεγράφη τὴν 2αν μ. μ. τῆς 21ης Φεβρουαρίου.

Κωνσταντῖνος Διάδοχος

Ιωάννινα, Κυριακὴ 3 Μαρτίου. — Σήμερον (προχθές) ἡ ὄγδοη μεραρχία ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ συνταγματάρχου κ. Ματθιωπούλου προήλασε κατὰ τοῦ Ἀργυροκάστρου. "Αμα τῇ προσεγγίσει αὐτῆς καὶ μετά τίνας βολας τοῦ πυροβολικοῦ δὲ ἔχθρος ὑπεχώρησε πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Τετελενίου. Ἡ μεραρχία κατέλαβε τὴν πόλιν.

Κωνσταντῖνος Διάδοχος

Ιωάννινα, Δευτέρα 4 Μαρτίου. — Τρίτη μεραρχία κατέλαβε Κλεισούραν.

Κωνσταντῖνος Διάδοχος

Ιωάννινα, Τεττάρη 5 Μαρτίου. — Χθὲς κατελήφθησαν ὑπὸ τοῦ ἀποστάτα πρὸς τὴν Ήπειρον τοῦ Ἀγίου Σαράντα. Τμῆμα τῆς ὄγδοης μεραρχίας κατέλαβε τὸ Δέλβινον, αἰχμαλωτίσαν ἐν αὐτῷ 22 ἀξιωματικούς, τοο ἵππεις καὶ δύο ἀσθενεῖς.

Κωνσταντῖνος Διάδοχος

Ιωάννινα, Πέμπτη 7 Μαρτίου.

Πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ἀναφέρω δι τοῦ ἔχθρου δι τοῦ ἀντιστάτη παρόβολον ἐναντίον τοῦ ἡμετέρου ἴππικου. Ἁλλά θησαν καὶ τίνα πυροβόλα. Οἱ κάτοικοι οὐ πεδέχθησαν τοὺς ἡμετέρους μετὰ χαρακτηριστικοῦ ἐνθυσισμοῦ. Οἱ δύωμανοι κάτοικοι τῶν χωρίων Γαρδίκι, Ἐκκλησάνη, Σουλιάτες προσεκάλεσαν τοὺς ἡμετέρους ήνα καταλάβωσι ταῦτα.

Δαρμῆς

Πέμπτη 28 Μαρτίου. — Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην (προχθές) τὸ ἀντιστατικὸν «Κεραυνός», καθερνώμενον ὑπὸ τοῦ κ. Ματθιωπούλου, ἐβομβάρδισε τὸν τηλεφωνικὸν στρατιωτικὸν σταθμὸν Κυδιονίων (Αἴβαλο) καὶ κατέστρεψε τὴν σκάλαν Ἀλιάρωνας. Ἐπίσης κατέστρεψε τὸν ἐκεῖ νεόκτιστον στρατῶν.

Ο ΛΙΓΟΣ ΤΙΧΑ

Εἰς τὴν κηδείαν τοῦ Βασιλέως ἀντεπρόσωπενοντο δολιοῖς ἐκκλησίαι τῆς Νέας Ελλάδος. Παρίσταντο 63 ἐν ὅλῳ ἐπίσκοποι καὶ Μητροπολίται.

Ἡ Ἐθνικὴ ἐօρτὴ ποὺ ἐπόρκειτο νὰ ἔορτασθῇ τὴν 25 Μαρτίου κατέπιν τοῦ πεντού διὰ τὸν θάνατον τοῦ Βασιλέως, ἀνεβλήθη διὰ τὴν 21 Μαΐου, δόπτε ύπαγνη καὶ ἡ τελετὴ διὰ τὴν ἐօρτὴν τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου.

Διὰ τὴν ὁργάνωσιν τῆς κτηνιατρικῆς ὑπηρεσίας, τὸ ὑπουργεῖον τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας ἀπεφάσισε νὰ καλέσῃ τοὺς Γάλλους κτηνιάτρους. Θὰ προτιμήσῃ τοὺς ὑπηρετήσαντας εἰς τὴν Τύνιδα καὶ τὴν Ἀλγερίαν, ὅπου αἱ συνθήκαι τῆς κτηνοτροφίας είναι πορεμφερεῖς πρὸς τὰς ἑδον.

Οἱ νεοδιοισθέντες καθηγηταὶ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς ἀνέβαλαν διὰ τὸν Όκτωβριον τοὺς ἐναργητοὺς τῶν, διότι πλεῖστοι φοιτηταὶ λείπουν εἰς τὴν ἐκπατείαν.

Οἱ ἀντιρρόσωποι τῆς Νομαρχίας εἰς τὸ Δημαρχεῖον Θεσσαλονίκης συνέστησε νὰ κτισθοῦν εδυθνά ὑγιεινὰ σπίτια διὰ τὸν πτερωχόν. Ὁ Νόμαρχος παρέπεμψε τὴν ἐκθεσιν εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Γραφείου τῆς Εργασίας πρὸς μελέτην.

Εἰς τὴν Θεσσαλονίκην κατόπιν συνεννοήσωσι τοῦ ἑκεὶ γραφείου τοῦ τόπου μὲ τὴν Νομαρχίαν ἰδρυεται Βιβλιοθήκη. Η Κυβέρνησις χάριν τοῦ ἔργου ἐψήφισεν ἐπιχορήγησεν 3000 δραχμῶν ἐπιτίσιας. Ἐπίσης τὰ ἐν Ἀθήναις ἐκδοτικά καταστήματα ἐδέχθησαν ν' ἀποστείλουσιν ἐκδόσεις τῶν εἰς τὴν πρώτην βιβλιοθήκην τῆς Θεσσαλονίκης.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Τραγούδια τῆς Ξενιτεῖας, Δ. Ε. Βαλάκου. Νέα Ύρρη, δραχ. 2.

Γράμμα στὸν Νταννούντοιο, Μιχαὴλ Ἀργυροπούλου. Ἀθῆναι, δραχ. 1.

T. Palmer Newbould by A. M. Andreades, translated from the Greek by D. P. P. (δημοσιευμένον εἰς τὰ «Παναθήναια»). Athens «Hestia».

Τὸ πρόβλημα τῶν εἰρηνικῶν ἀποκλεισμῶν ὑπὸ Δημ. Ι. Δ. Δροσού. Ἀθῆναι, Τυπ. Α. Ροφτάνη, δρ. 3.

Μουσικὴ:

Ἐλα Δόξα,

Δευθερωμένα Γιάννενα, ποίησις Ν. Κοτσελοπούλου, μουσικὴ Ιωσήφ Καύσαρη,

Oι Νικηταί, ποίησις I. Πόλεμη, μουσικὴ Σπύρου Σαμάρα,

Ἐμπρός, ποίησις K. Παλαρά, μουσικὴ M. Καλοροϊόη,

Υμνος τῆς Νίκης, ποίησις καὶ μουσικὴ Γεωργίου Λαμπελέτη. Ἐκδόται Μυστακίδης, Εὐθυμιάδης καὶ Μαρκῆς. Ἐκαστον δραχ. 1.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ 25^{ΟΥ} ΤΟΜΟΥ

ΑΛΑΜΑΝΤΙΟΥ Α. ΑΛΑΜΑΝΤΙΟΥ

Τὸ Δεσποτάτον τῆς Ήπείρου, σ. 99.

ΑΓΡΙΠΠΑ

Πολιτικὴ Σελίς, σ. 27, 135, 188, 219.

ΑΘΗΝΑΙΑΣ

Ἡ Μόδα, σ. 28.

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟΦ

Λευκοὶ καὶ μαροὶ, σ. 142.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΗΝΑΙΟΥ

«Βασικὴ προστάζει...», σ. 110.

ΑΝΔΡ. ΜΙΧ. ΑΝΔΡΕΑΔΗ

Λαυρέτιος Μαβίλης, σ. 67.

T. Palmer Newbould, σ. 174.

ΠΕΤΡΟΥ ΑΞΙΩΤΙΔΑ

Τὸ Ἀγιον Όρος, σ. 179.

Ο ἐν Θράκῃ Ελληνισμός, σ. 213.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΑΔΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

Παλῆταις Σελίδες : Τὰ Γάρμα, σ. 78.

ΗΑ. Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ

Στέφανος Μαρτζώκης, σ. 187.

Γενιτά, σ. 209.

ΒΡΑΔΥΝΟΥ

Τσοργίες, σ. 216.

Γ. ΓΑΛΗΝΟΥ

Απὸ τὴν ζωὴν του, σ. 202.

Κωνσταντίνες, σ. 205.

Τσοργίες, σ. 216.

ΧΡ. ΘΕΜ. ΔΑΡΑΛΕΞΗ

Θέατρον :

«Μονάριβη», R. Στράτη, σ. 25.

«Φιορέλλα», Π. Χόρη, σ. 26.

«Τὸ Όλιοθρημα», Μίλτ. Ιωσήφ, σ. 26.

ΣΤΕΦΑΝΙΑΣ ΔΑΦΝΗ

Πόλεμος, σ. 40.

ΕΙΡΗΝΗΣ ΠΟΑ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Βασιλοπούλες, σ. 18.

P. ZANEN

Οι Σταυρῶται, σ. 81.

Π. Μ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ

Θεσσαλονίκη, σ. 5.

Παλῆταις Σελίδες : Απὸ τὴν ἀλώσιν τῆς Θεσσαλονίκης; σ. 11.

A. Π. ΚΟΥΤΣΑΛΕΞΗ

Παλῆταις Σελίδες : Η Κυρὰ Φροσύνη, σ. 183.

K.

Παλῆταις Σελίδες : Οι πρῶτοι ἐλληνικοὶ στόλοι, σ. 127.

Δ.

Ο Πατριάρχης Ἰωακείμ δ Γ', σ. 55.

Σ. ΛΟΒΕΡΔΟΥ

Ο βασιλεὺς Γεώργιος, σ. 195.

Α. ΜΑΒΙΑΗ

Εἰς τὴν Πατοίδα, σ. 76.

Ειδύλλιο, σ. 76.

Δήθη, σ. 77.

Καλλιπάτεια, σ. 77.

Μονχούμια, σ. 77.

Τὸν κάνον, σ. 77.

Ἐλά, σ. 78.

ΚΙΜΩΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

Τοῦ πολέμου, σ. 24.

Α. Μαβίλης, σ. 55.

Κρυπτὰ Σημειώματα : Κωστή Παλαρά : Η Πολιτεία καὶ

Μοραζά, σ. 187.

ΑΑΦΡΕΝΤ ΝΤΕ ΜΥΣΣΕ

μετάφρ. ΣΩΤ. ΣΚΗΠΗ

Ω δασέρι τοῦ βραδιοῦ χλωμό, σ. 53.

ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΔΑΥ

Ο μονοκός κ

ΔΕΥΚΑΔΙΟΥ ΧΕΡΝ μετάφρ. Κ. Μ.
Κοβζα - Χιμπάρι, σ. 22.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ
Σελίς, 27, 56, 133, 218.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ
Η Δοκιμασία, δημοτικὸν Σεοβίλας, σ. 22.
Θάρατος τοῦ Μάρφου Κράλιεβίτης, σ. 53.
Η κυριός Φόροσύνη, σ. 109.
Σιγμούνδιο Ἀλῆ πασᾶ, σ. 109.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Σελίς, 39, 96, 141, 192, 222.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ — ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ
Σελίς, 58, 89, 135, 219.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ
Σελίς, 192, 222.
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
Σελίς, 29, 60, 92, 138, 189, 220.

ΕΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ
Σελίς, 59, 90.
ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
Σελίς, 90, 136.
ΠΑΛΑΙΟΝΤΟΛΟΓΙΚΑ
Σελίς, 188.

Ε Ι Κ Ο Ν Ε Σ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ

Ν. Γάζη: Η Λόβια, σ. 4.
Ε. Ιωαννίδη: Τοῦρκος ἀξιωματικός, σ. 70.
Τοῦρκος καὶ Ἑλλην τραυματίαι, σύντροφοι εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, σ. 72.
Κρητικὸς πληγιούμενός ἐπιαγορεύει ἐπιστολὴν εἰς τὴν ρυσσικὴν του, σ. 73.
Θαλείας Φλωρᾶ Καραβία: Γεώργιος Α., σ. 194.
Καρνοταρτένιος, σ. 211.
Π. Ρούμπον: Πρόσκοπος, σ. 42.
Ἐγρεδός, σ. 43.
Κοζανῆται, σ. 45.
Δ. Μαβίλης, σ. 66.
Οἱ αἰάδοχοι Κωνσταντίνος μὲ τὸ Ἐπιτελεῖον του, παρακολούθων τὸν βαυβαριδιούν τοῦ Μπιζανίου,
(τεῦχος Φεύρουαριού).
Βασιλίσσα Ὀλγα, σ. 199.

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑΙ

Στέφανος Δραγούνης, σ. 10.
Π. Δαγκλής, σ. 11.
Πορτογάλιπος Σοφία, σ. 19.
Πορτογάλιπος Ἐλένη, σ. 19.
Πορτογάλιπος Μαρία, σ. 19.
Πορτογάλιπος Ἀλένη, σ. 19.
Ν. Βότσης, σ. 20.
Πατριάρχης Ἰωαννεῖμ δ Γ', σ. 34.
Περίγραψη Νικόλαος, σ. 38.
Ραχιβάρι, σ. 39.
Ξ. Στελλάρης, σ. 39.
Δ. Μαβίλης, σ. 66.
Ἀριστερῆς Ζάχος, σ. 118.
Ραϊμόνδος Πονανκαρέ, σ. 119.
Κιαμῆλη πασᾶς, σ. 120.
Σεροκή πασᾶς, σ. 121.
Χριστόδοντος Σάδος, σ. 131.
Πατριάρχης Γερμανὸς δ Ε', σ. 162.
T. Palmer Newbold, σ. 175.

Στέφανος Μαρτζώκης, σ. 187.

Ο βασικέντος Γεώργιος νέος, σ. 196.

Ο βασικέντος Κωνσταντίνος, σ. 206.

Η βασιλίσσα Σοφία, σ. 207.

Ἐσάντ Πασᾶς, σ. 215.

ΠΟΙΚΙΛΙΑΙ

Θεοσαλονίκη: Τὸ Ἐπιτάπόριον, σ. 8. Η Ἄγια Σοφία, σ. 9.
Ἐλκόνες ἀπὸ τὴν ἀναχθόησιν τοῦ «Ἄβρωφ», σ. 12, 13,
14, 15, 16, 17.
Τὸ τορπιλλοβόλον ἀριθ. II, σ. 21.
Κορητικοὶ ἔθελονται εἰς τὴν ὅδον Σταδίου, σ. 37.
Φορεμένος ἀξιωματικοὶ τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοῦ, σ. 41, 167.
Ἐλκόνες τοῦ πολέμου, σ. 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 74,
75, 82, 83, 85, 86, 87, 169, 170, 171, 173.
Σχέδιον Τουρκικοῦ σταθμοῦ, σ. 71.
Τὰ Γάννινα, σ. 79.
Ἐλκόνες κυριῶν τοῦ Βελιγραδίου μὲ σφρυκάς ἐνδυμασίας, σ. 84.
Ἀδλόν, σ. 85.
Ἐλκόνες τῶν Ιωαννίνων, σ. 98, 102, 103, 105.
Τὰ δηλα τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, σ. 104.
Τὸ πορτοφόλι τῆς Βασιλικῆς, σ. 106.
Τὸ φόρεμα τῆς Κυρίας Φοσσύνης, σ. 107.
Κοσμήματα Ροξάνης Δ. Βάγια, σ. 107.
Ἀργυροκαστρίτισσα, σ. 108.
Ἀλῆ πασᾶ, σ. 111.
Ἀγιος Γεώργιος δ ἐξ Ιωαννίνων, σ. 113.
Ἐλκόνες τοῦ ἐλληνικοῦ στόλου, σ. 114, 115, 116, 117.
Σαπονιζάκης καὶ Καλλάρης, σ. 118.
Καβάλλα: Ἀπογεις τοῦ φρουριοῦ καὶ τῆς τονδυκῆς συνοικίας, σ. 165.
Ο Νιούστολδ, Ἐλῆρης ἔθελοντης, σ. 175.
Περίτατος εἰς τὴν λίμνην τῶν Ιωαννίνων, σ. 177.
Ἐλκόνες ἀπὸ τὸ Αγιον Όρος, σ. 180, 181.
Ἐλκόνες τῆς υπέρειας τοῦ βασιλέως Ιωαννίου, σ. 197,
198, 199, 204.
Τὸ βασιλικὸν μανσωλεῖον εἰς τὸ Ταϊδεΐ, σ. 202.
Τὸ ἀνάκτορον τῆς Δεκελείας, σ. 203.